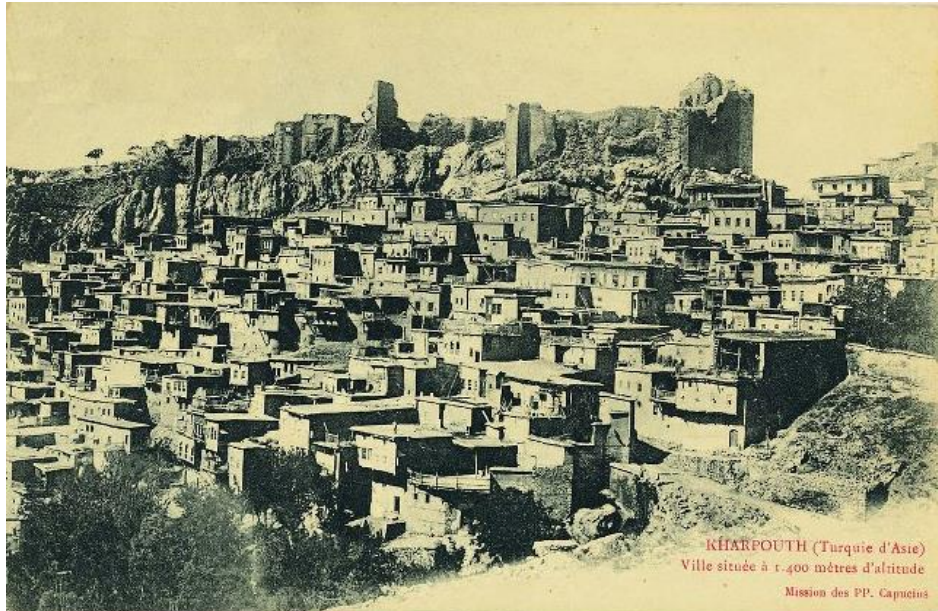

Elazığ, Kharpert, Harpoot, Mamuret-ül-Aziz Խարթերդ, Մամուրէթ-իւլ-Ազիզ Merkez Ermeni yerleşimi

*« Kharpout, en Arménie, prise par les Kurdes révoltés :
Elle vient d'être reprise par les Turcs. »*

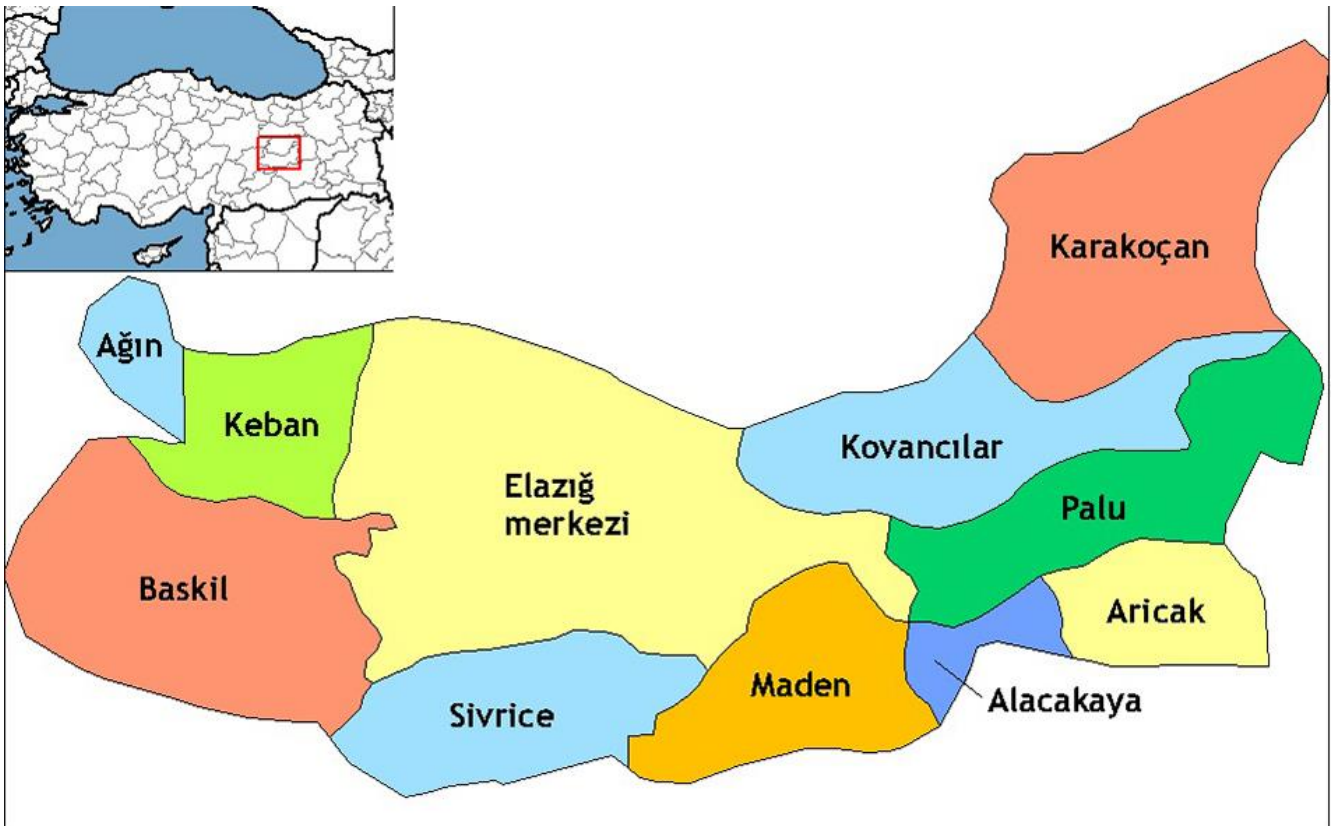
Ardachès S./Khodjasarian
Armenian on web
2024

1915 Soykırım öncesi Elazığ İli'nin Merkez İlçesine bağlı Ermeni yerleşim yerleri

(Խարբերդի գավառակի Կենտրոնական թաղամասի հայկական բնակավայրերը մինչև 1915թ)

**"Peki Ermeni Halkının ne anlama geldiğini biliyor musun?
Bu öyle bir halk ki, İnsanlığın geri kalanına yönelik,
en gizemli tarihe sahiptir."**

*L'Assiette au beurre'de 31 Ekim 1903'te yayınlandı, "Otuz yıllık suikastlar".
Ermenistan'ın dostu Léon Bloy (1846-1917),
Proust, Péguy, Romain Rolland, Emile Gallé, Saint-Saëns, Mistral gibi...,
Doğu Sorunu'na Ermeni yanlısı bağlılığıyla tanınır.*

Ardachès S./KHODJASARIAN

armenian on web

29/02/2024

bit.ly/4fMy79y (armenian-on-web)

Elazığ, Kharpert, Harpoot, Խարբերդ, Մամուրեթ-իւ-Ազիզ

Elazığ, Büyük Hayk'ın Dördüncü Hayk Eyaleti'nin Andzit bölgesine denk düşmektedir. Merkezi, Kharberd şehri olmuştur. XVI.-XVII. yüzyıllarda, Osmanlı Devleti'nin egemenliği döneminde, imparatorluk sancağı olarak kabul edilip Kharput olarak adlandırılmıştır. O zamanların Osmanlı kaynaklarına göre Diyarbakır Vilayeti'ne bağlı olmuştur. Yeni dönemlerde (XX. yüzyıl) vilayetin ve sancağın yeni merkezi Mamuret-ül-Aziz olarak adlandırılmıştır.

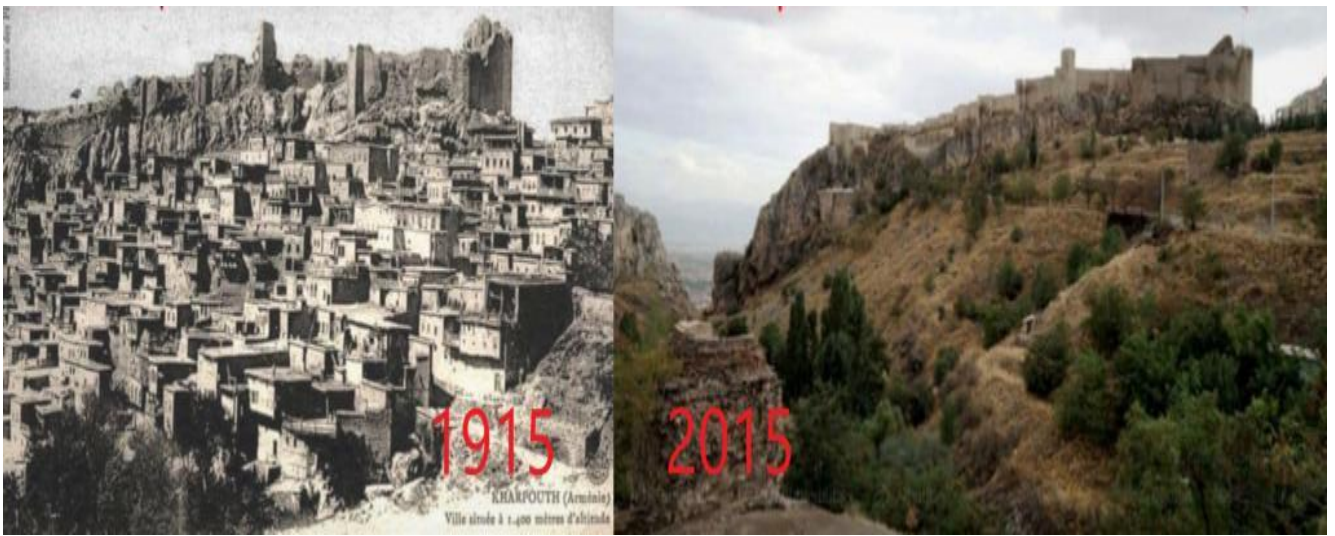
Kharberd Vilayeti, Batı Ermenistan'ın altı eyaletinden biriydi. Ermeni kaynaklarında Paşalık, Yervanduniner (MÖ 570-201) tarafından yönetilen Satraplık olarak da geçmektedir.

Malazgirt savaşından sonra Vaspuragan Ermeni soylu ailelerinden bizanslı siyasetçi ve asker Philaretos Brakhamios (Philarète, Filaret – Vahram / Փիլարտոս Վարաժնունի) Harput'tan Çukurovaya kadar uzanan bir beylik kurar. İdare merkezi Mezire (şimdiki Elazığ) şehriydi.

* <https://team-aow.discuforum.info/t25543-Xarpert-Harput-Elazig-Vilayeti.htm>

- Nüfus :

XIX. yüzyıl son onyılların istatistiklerine göre Merkez Elazığ'a bağlı 100'ü aşkın köy bulunuyor ve bunlardan 80'i aşkını Ermenilerle meskûndü. Ermeni basını *Araks*'ın verilerine göre 1888 yılında bölgede 68 köy ve 70000 nüfus vardır. 1892 resmi istatistiklere istinaden 2 5340 Ermeni, 2 265 Türk, Kürt ve kısmen Süryani yaşamaktaydı. S. Eprikyan'ın verilerine göre 1903 yılında 40 000 Ermeni ve 16 418 diğer milletlerden insan yaşamaktaydı. Tehcir ve soykırım öncesinde, 1914 yılı nüfus istatistiklerinde 79.821 Ermeni bulunmaktadır. Patrikhanenin 1912 verilerine göre Mamuret-ül-Aziz Vilayetinde Ermenilerin sayısı 168.000 olarak gösterilmekte. Şubat 1913-Ağustos 1914 Ermeni Patrkhanesi nüfus sayımına göre Harput Kazası 57 yerleşim yerinde 39 788 Ermeni, 67 kilise, 9 manastır, 92 okula dağılı 8660 öğrenci bulunmaktaydı. Bunun yanında 16 603 göçmen olduğu görülmekte.

Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermenilerin sayısı devamlı katliamlar sonucu azalmıştır

* <https://team-aow.discuforum.info/t17354-Azeri-Anayasa-Hukuku-Profu-Karba-Ermenilerin-Tarihi-Topra-d-r-Dedi.htm>

* <https://team-aow.discuforum.info/t1346-Harput-kokenli-Ermeni-yetimleri-Armenian-Orphans-from-Kharpert.htm>

- Celali İsyanları :

Ermeni toprakları 16. ve 17. yüzyıllarda Küçük Asya'yı (Փոքր Ասիայ - Asie Mineur) kasıp savuran Celali halk ayaklanmaları sırasında dışarıya önemli oranda göç verir. Manuel Zulalyan, *Celalineri Şarjumi* ("Celali Hareketlenmeleri") adlı eserinde Celalilerin ortaya çıkardığı güvensizlik ortamında kıtlık ve yağmaların yaşandığını belirtmektedir. 1878'den sonraki nüfus sayımlarında Osmanlılar için asıl mesele, Ermenileri Türk denizinin ortasındaki küçük bir azınlık olarak göstermek ve Ermeni sorunu diye bir sorunun olmadığı fikrini hâkim kılmaktır. Bunu gerçekleştirmek için de Osmanlı devlet görevlileri ilginç yöntemlere başvuruyorlardı. Örneğin Ermeniler sayılırken Katolik, Ortodoks, Protestan mezhepler bu sayıma dâhil edilmiyordu. Müslüman nüfus ise Kızılbaş, Kürt, değişik mezhepler gözetilmeden bir nüfus sayımına tabi tutuluyor ve farklı Hristiyan mezheplerin karşısına Müslümanlar yekpare bir blok olarak çıkarılıyor. Böyle bir yöntemle yapılmış sayımlar ve istatistikî bilgiler siyasi amaçlar taşır ve çoğu zamanda gerçekleri çarpıtır.

- Hamidiye Katliamları :

26 Eylül 1895'te Trabzon'da başlayan ve süratle bütün ülkeye yayılan 1894-1897 Hamidiye katliamlarında bölge Ermenileri büyük darbe alır. Patrikhane'nin verdiği rakama göre Ermenilerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde 300 bin Ermeni katledilir. 15000 Ermeni ise çeşitli baskılar sonucu din değiştirmeye zorlanır.

1895 Hamidiye Alayları katliamlarının Harput ve köylerinde sebep olduğu vahşetin bilançosu :

Mutlak muhtaç durumdaki Ermeniler : 26.990

Talana uğrayan evler : 6.029

Yakılan : 1.861

Ağır hasarlı ve kötü durumdaki kiliseler : 29

Yakılan kiliseler : 15

Tahrip edilen Protestan şapelleri : 5

Hasarlı kiliseler : 18

Yakılan manastırlar : 2

Hasarlı manastırlar : 4

Türkler ile evlenmeye mecbur edilenler : 166

Tecavüze uğrayanlar : 2.300

Zorla İslamlaştırılan din adamları : 12

İslamiyete mecbur edilen erkek ve kadınlar : 7.664

Yaralılar : 1.315

Düşük yapan hamile kadınlar : 829

Yolculuk esnasında öldürülenler : 280

Yakılarak öldürülenler : 56

Açlık ve soğuktan ölenler : 1.014

İntihar edenler : 23

Şehit edilen piskoposlar : 1

Şehit edilen rahipler : 11
Şehit edilen protestan vaazciler : 3
Öldürülen öğretmenler : 7
Öldürülen erkek , kadın ve çocuklar : 1.903
Toplam öldürülen Ermeniler : 4.127

(* Malatya, Arapgir, Eğin , Çarsancak, Kığı, Palu, Çüngüş ve Diyarbakır dahil değildir.)
* <https://team-aow.discuforum.info/t24335-1895-Hamidiye-Alaylar-katliamlar-n-n-Harput-ve-koylerinde-sebep-oldugu-vahsetin-bilancosu.htm>

- 1909 Adana Katliamları, 1915 Soykırım ve tehcir :

1909 Adana katliamında 30.000 Ermeni hayatını kaybeder. Gerçekte "kâfirlere karşı yürütülen kutsal bir savaş" olarak nitelendirilen İttihatçıların 1915 soykırımı ise Hamidiye katliamlarını gölgede bırakır. Abdül Hamit amacı Ermeni nüfusunu belli bir orana indirmek, sayılarını azaltarak ekonomik etkinliklerini de azaltmaktı. İttihatçıların amacı ise Ermeni nüfusun tamamını yok etmektir. Vali Hasan Tahir, Teşkilat-ı Mahsusa operasyonu şefi olarak Bahaeddin Şakir'i gösterir. Şakir, çete guruplarını organize eder, onları yönlendirip yola çıkan Ermeni tehcir kabilelerini katletmek için pusu kurdurur.

1894 - 1899 Ermeni kırımları sırasında kısmen de olsa kadın ve çocuklar esirgenmişken, 1915'te kundaktaki bebekler dahil kadın çocuk, genç yaşlı ayırımı yapmadan tüm Ermeniler hedef seçilmiştir. Bu korkunç katliamın, yağmanın başlıca sorumlu görevlileri Mezire Valisi Zabit Bey, Kharberd Şehri Kaymakam Asım Bey, Kolordu Komutanı Vehbi Bey, Alay Kumandanı Mehmet Ali Bey, Polis Müdürü Reşet Bey, Kharberd Polis Komiseri Ali Rıza Bey, Mezire Alman Misyoneri Tel Johannes Eyman, İttihat paramiliter liderlerinden Mezireli Bulutlu Halil, Milis (kentsel) ve operasyonel ordunun genel komutanlarından Yüzbaşı Çerkes Kâzım Bey olmuştur.

* <https://team-aow.discuforum.info/t25507-KHARBERD-Armenian-Genocide-Victims-KHARPERT.htm>

Anadolu'da Çarmıha gerilmiş çıplak Ermeni kızlar

Konar-göçer aşiretler

1085 yılında Kharberd Türklerin eline geçtiğinde sayıları, Küçük Asya'nın fethedilen diğer bölgelerinde olduğu gibi burada da azdı. Türkler bu bölgeye geldiklerinde gayrimüslimler şehir merkezinde veya daha büyük köylerde toplanırlar, Türkler de terkedilmiş birçok köye yerleşir, nüfus olmadığı yerlerde de köyler kurarlar. Osmanlı idaresi çevre köylere tarım ve geçim amaçlı araziler verir.

Osmanlı Devleti, konar-göçer aşiretleri 1691 yılında askeri şartlara göre düzenlenmiş belirli yerlere iskân etme kararı alır. Bu durum, iskâna tabi tutulan konar-göçer aşiretler tarafından hoş karşılanmaz, bulundukları yerlerden ilk fırsatta firar edip Anadolu'nun birçok şehrine dağılarak eşkıyalık yapmaya başlarlar.

Aşiret hayatı yaşayan göçebe Kürt aşiretleri, savaşarak ve hırsızlık yaparak geçiniyordu. Abdül Hamit Ermeni tehdidini bertaraf etmek için Kürt aşiretlerinden oluşan Hamidiye Alayları'nı kurar, silah ve üniforma verir, modern silahlarla donatır. Hatta ilk zamanlarda başlarında bir Osmanlı subayı bulundurur. Osmanlı bu subaylardan bazılarını, "Kazak usulü talim" görsünler diye St. Petersburg'a bile gönderir. Tehlike unsuru olarak meydana gelen Kürtler ve Kızılbaşlar sürekli kendilerinden sayıca çok daha az, silahsız, savunmasız Ermeni kadınlarını kaçırp evlenirler. Topluca Müslümanlaştırma yöntemini kullanırlar. Gayrimüslim toplulukların şehir merkezi ve merkeze yakın köylere toplanmasına yol açar, boşalan yerler kısmen veya tamamen Müslümanlar tarafından iskân edilir.

Rahip Sirvantsdyants raporunda hırsızlık, adam kaçıрма ve kesilen haraçlar günlük hadiseler haline geldiğini yazar: *"Her tarafta Kürt ve Kızılbaşlar kaynıyor. Ermenilerin bunlarla alışverişi çok ama çoğu zaman da zarar görüyorlar. Kervanları soyuluyor, hayvanları, malları çalınıyor, tehdit ediliyorlar, cinayetler işleniyor. Davarları, katırları çalmak, İstanbul'dan gelenleri soyamak günlük olaylardan."*

Harita 1. 17. Yüzyılda Harput ve Çevresine Zarar Veren Aşiretlerin Bulunduğu Yerler

(Kaynak: Celalettin Uzun, *17. Yüzyılda Harput*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Elazığ 2016, s. 98)

Tablo 1. Harput'taki Zarar Gören Köyler⁸

İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 11, Sayı 2, (2022), <http://dergipark.org.tr>

Zarar Gören Köy	Karye-i Ağınsı	Karye-i Kışlak	Karye-i Daldik
	Karye-i Norşun	Karye-i Üngüzek	Karye-i Şintil
	Karye-i Hamidi	Karye-i Dambüyük	Karye-i Tilenzid
Karye-i Mıgı	Karye-i Zalıni	Karye-i Hal Mezraası	Karye-i Hozekdek
	Karye-i Hacıseyli		Karye-i Halifecik
Karye-i Hoş	Karye-i Karingid	Karye-i Aşvan	Karye-i Has-ı Malatyacık
Karye-i Alişam	Karye-i Pekinik	Karye-i Pirinçci	Karye-i Müridi bağları
Karye-i Habusı	Karye-i Könk kışlak?	Karye-i Dişidi	
Karye-i Kehni	Karye-i Şehkatil (Şehhatıl)	Karye-i Şemsi ve Piran	
Karye-i İçme	Karye-i Mürü Mezraası	Karye-i Sarını	
Karye-i Ahur	Karye-i Sarpulu	Karye-i Endük Mezraası	
Karye-i Zertariç	Karye-i Koç Kal'a	Karye-i Zarık	
Karye-i Gidefik (Genefik)	Bağat-ı Şüşnaz	Karye-i Hersenk	
Karye-i Haceri	Karye-i Körpınar	Karye-i Avculu	
Karye-i Teluh?	Karye-i Holvenk	Karye-i Mornik	
Karye-i Şemsi		Karye-i Kesrik	
Karye-i Depeçik	Karye-i Bizmişen	Karye-i Iğiki	
Karye-i İlimil	Karye-i Çorgih	Karye-i Sürsürü	
Karye-i Hoğı	Karye-i Cib	Karye-i Kesükköprü	
Karye-i Pekinik mezraası	Karye-i Pelte	Karye-i Tadım	
Karye-i Ağmezraa	Karye-i Çötel	Karye-i Hırhık	
	Karye-i Alpavud	Karye-i Ertminik	
	Karye-i Erzürük	Karye-i Kuyulu	
	Karye-i Körpe	Karye-i Helezür	
	Karye-i Nekerek	Karye-i Hoh	
	Karye-i Alaca	Karye-i Alıncık	
	Karye-i Koruk	Karye-i Günay	
		Karye-i Kürk	
		Karye-i Kinederiç	
		Karye-i Germili	
		Karye-i Cünd	
		Karye-i Dadayıç	

Konar-göçer aşiretlerin 1681 yılında 80'den fazla zararlar verdiği köyler

ANNEXE D.* : STATISTICAL ANALYSIS OF THE RACIAL ELEMENTS IN THE OTTOMAN VILAYETS OF ERZEROU, VAN, BITLIS, MAMOURET-UL-AZIZ, DIYARBEKIR, AND SIVAS† ; DRAWN UP IN 1912 BY THE ARMENIAN PATRIARCHATE AT CONSTANTINOPLE.

Nos.	Nations and Races.	Erzeroum.	Van.	Bitlis.	Mamouret-ul-Aziz.
1.	Turks	240,000	47,000	40,000	102,000
2.	Circassians (immigrants)	7,000	—	10,000	—
3.	Persians	13,000	—	—	—
4.	Lazes	10,000	—	—	—
5.	Gipsies	—	3,000	—	—
6.	Sedentary Kurds	35,000	32,000	35,000	75,000
7.	Nomadic Kurds	40,000	40,000	42,000	20,000
8.	Kizilbashis	25,000	—	8,000	80,000
9.	Zaza-Tmbli-Tehariklis	30,000	—	47,000	—
10.	Yezidis	3,000	25,000	5,000	—
11.	ARMENIANS	215,000	185,000	180,000	168,000
12.	Nestorians, Jacobites, and Chaldeans	—	18,000	15,000	5,000
13.	Greeks and other Christians	12,000	—	—	—
		630,000	350,000	382,000	450,000

— 433 —

Ժողովուրդի Մասնակի Եւ Քիւրտք

Ինչպէ՛ չալ բնակչաց թիւերուն հետ մէկտեղ :

Չալք , թիւ քաղաքի եւ գիւղերից մէջ 60000

Բուն Տաճիկք » » » » 23676

Կրճաճի Քիւրտք » » » » 26336

Չաղա Քիւրտ » » » » 03220

Գըղըլլալ » » » » 02963

Ընդհանուր գումարն է 148245

ՊՈՐՈՍ Ծ Վ. ԼԱԹԱՆԵՆ (ԳՈՐԾ ԶԻՆԳԵՐՈՐԴ)

* Reprinted from "La Question Arménienne à la Lumière des Documents," par "Marcel Léart" (Paris, 1913).
in the Vilayet of Van; the south of Sairt, in the Vilayet of Bitlis; the south of the Vilayet of Diyarbekir; the south of Malatia, in the Vilayet of Mamouret-ul-Aziz: the north-west and west of the Vilayet of Sivas.

TOTAL - - 1,178,000	TOTAL - - 254,000	TOTAL - - 1,182,000	GRAND TOTAL - 2,615,000
---------------------	-------------------	---------------------	-------------------------

* Reprinted from "La Question Arménienne à la Lumière des Documents," par "Marcel Léart" (Paris, 1913).
† The analysis excludes certain portions of these provinces where the Armenians are only a minor element. These portions are as follows:—Hakkari, in the Vilayet of Van; the south of Sairt, in the Vilayet of Bitlis; the south of the Vilayet of Diyarbekir; the south of Malatia, in the Vilayet of Mamouret-ul-Aziz: the north-west and west of the Vilayet of Sivas.

Temsili nüfus

Harput yani bugünkü Elazığ Anadolu Ermeni seçkinlerinin yaşadığı önemli bir merkezdi. Soykırım başladığı zaman da doğal olarak İttihatçıların ilk hedeflediği merkezlerden biri oldu. Harput'ta Haziran ayının üçüncü haftasında tellallar tarafından duyurulan tehcir emri, Temmuz ayının ilk günlerinde uygulamaya konulur. Ancak tutuklamalar ve katliamlar Mayıs ayının başında başlamıştır. Yaklaşık bir günlük molanın verildiği, her yürüyüş kolunun geride düzinelerce ölü ve ölmek üzere olan insan bıraktığı geçiş kampları, ölümcül yürüyüşler, Gölçük Gölü kıyısında yapılan kitlesel katliamlar Harput'un „Mezbaha“ olarak adlandırılmasının sebebidir.

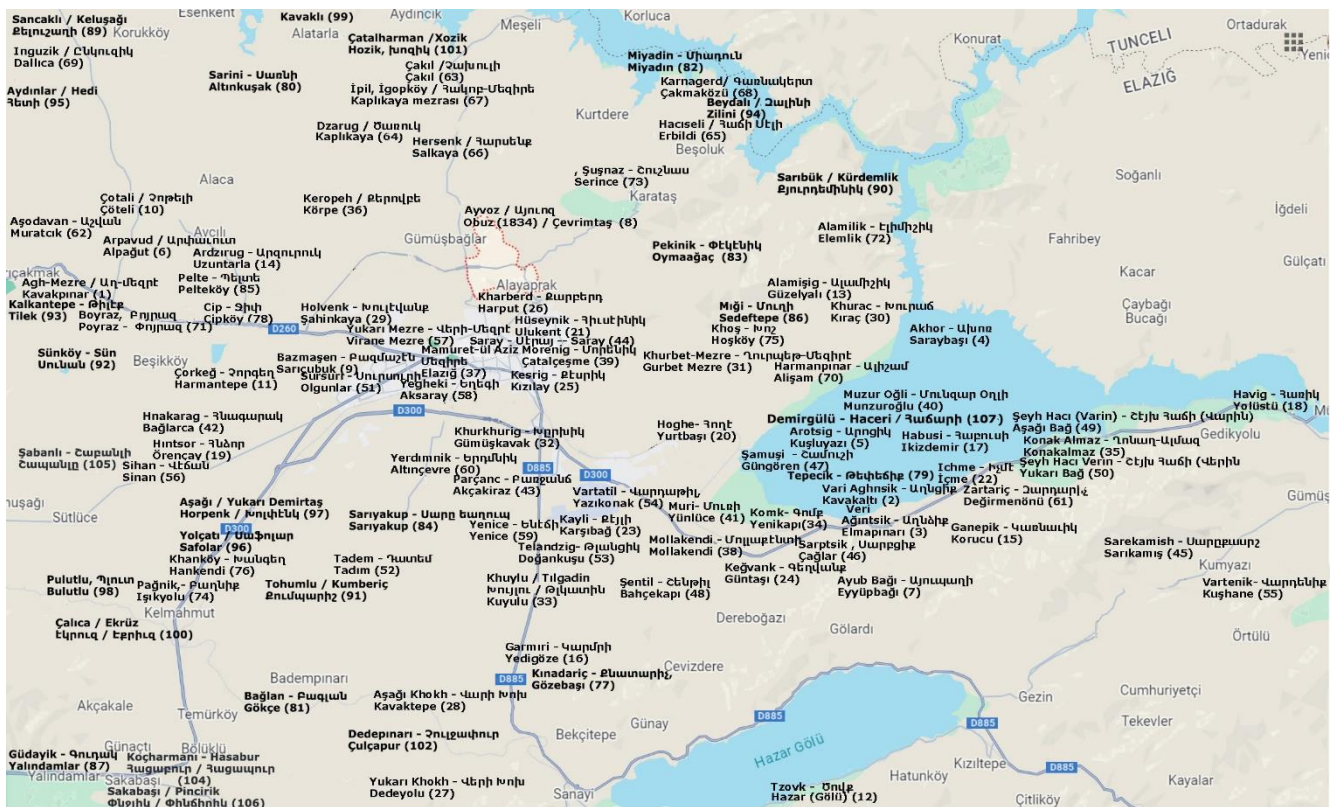
Vali Sağıroğlu Kemahlı Sabit Bey kumandasında 1915-17 yılları arasında Harput'taki Ermenilerin hemen hemen tümü yok edildi. Birinci Dünya Savaşının bitmesinin ardından Elazığ'daki Ermeni katliamından sorumlu tutuldu. Yargılanmak üzere sürgüne gönderildiği Malta'dan Mustafa Kemal'in tuttuğu İngiliz rehinelere karşılık olarak serbest bırakıldı.... Ermeni belgelerine göre Harput'un köylerinde yaşayan fakir Ermenilerin hemen hemen hiçbirinin bu katliamdan kurtulamadı. Kürtler, yardım ettikleri Ermenilerin yanlarındaki tüm mallarını ve paralarına el koyarlar.

Ermenileri soykırım ve tehcirle yok edip yerlerinden ettikten sonra sıra onların arkeolojik kültürel miras ve tarihi yerlerine gelir. Tüm insanlığın ortak mirası olarak sayılan kültürel miras ve tarihi yerler, bilhassa kilise, manastır ve şapeller, uluslararası sözleşmelerle korunma altına alınması gerekliliğine rağmen Türkiye devleti devamlı hükümetleriyle imza ve taahhütlerini yerine getirmemekte, baraj yerlerinin tespiti devlet anlayışı, siyasal ve milliyetçilik çıkarları nedenlerle almaktadır. Ermenileri toprak altına itmekte, inşa ettiği barajlarla onların mirası tarihi yerleri de sular altına gömmekle, yağma süreci yaşanmaktadır.

Elazığ İli'nin Merkez İlçesi

Elazığ İli'nin Merkez İlçesine bağlı Ermeni yerleşim yerleri

Harita George Aghjayan tarafından hazırlandı ve Armeni On Web tarafından yeniden düzenlendi.

ԱՇԽԱՐՀԱԳԻՐ ԽԱՐԲԵՐԴՈՒ

ԱՆՈՒԱՆՔ ՏԵՂԵԱՅ		Հ Ա Յ Ի			ԱՍՈՐԻՔ	ԹՈՒՐՔ
		ԼՈՒՍ	ԲՈՂՈՔ	ԿԱԹՈՂ		
1	Խաղաղության քաղաք	3977	438	7	580	4179
2	Մեղրի կամ Կոթ քաղաք	1458	72	128	—	1642
3	Հիւսնի կամ Հիւսնի	2467	346	13	—	632
4	Վերին մեղրի	414	—	—	—	—
5	Սարաք	1058	—	—	—	—
6	Եղեղի	967	15	—	—	478
7	Քեփի (Գաղի)	2324	24	—	—	770
8	Մարի	794	24	—	—	—
9	Սեփ	81	—	—	—	120
10	Գաղաթի կամ Կոթ քաղաք	43	—	—	—	49
11	Հաղի (Հաղի)	986	60	—	—	530
12	Մարի	285	—	—	—	48
13	Շենի	303	—	—	—	—
14	Սարի (Սարի)	330	—	—	—	—
15	Արա (Արա)	242	—	—	—	324
16	Կենի (Կենի)	130	—	—	—	258
17	Շենի կամ	593	62	—	—	78
18	Գանդ արմաղ	240	—	—	—	314
19	Սար քաղաք	525	—	—	—	110
20	Վարդանի	35	—	—	—	36
21	Հաղի (Հաղի)	97	—	—	—	44
22	Խաղաթ	188	—	—	—	—
23	Մարի կամ Մարի քաղաք	439	—	—	—	—
24	Իշի (Իշի)	110	—	—	—	556
25	Վերին Խաղ	800	—	—	—	392
26	Վարի Խաղ	88	—	—	—	594
27	Կարմիր	610	—	—	—	68
28	Շենի	714	—	—	—	154
29	Խաղի	62	—	—	—	1006
30	Քեփի (Քեփի)	1219	48	—	—	426
31	Վարդանի (Վարդանի)	510	—	—	—	236
32	Խաղի	101	—	—	—	—
33	Ենի	94	—	—	—	130
34	Քեփի (Քեփի)	188	—	—	—	514
35	Մարի	8	—	—	—	400
36	Կեղծան	292	—	—	—	30
37	Երզնի	489	9	—	—	46
38	Գանդ	1362	—	90	—	39
39	Խաղ	1896	130	40	—	90
40	Արա քաղաք	20	—	—	—	410
41	Չարդանի	188	—	—	—	422
42	Իշի	1004	—	—	—	115
43	Սարի	401	—	—	—	—
44	Կամ (Կամ)	1011	—	—	—	—
45	Կեղծի (Կեղծի)	496	—	—	—	32
46	Հաղաթի (Հաղաթի)	229	—	—	—	426
47	Բենի (Բենի)	21	—	—	—	452
48	Հաղի	420	—	—	—	—
49	Արա	598	—	—	—	260
50	Հաղի (Հաղի)	200	—	—	—	16
51	Խաղ	70	—	—	—	184
52	Կանդ	168	—	—	—	19
53	Սարի	600	—	—	—	121
54	Չարդանի	250	—	—	—	—
55	Խաղ (Խաղ)	1190	150	6	—	—
56	Բարդանի (Բարդանի)	1541	41	—	—	—
57	Չարդանի (Չարդանի)	369	—	—	—	101
58	Իշի (Իշի)	181	—	—	160	152
59	Արա	990	—	—	—	15
60	Սարի	48	—	—	—	—
61	Կանդ	281	—	—	—	—
62	Հաղաթի (Հաղաթի)	1100	—	—	—	—
63	Քեփի (Քեփի)	1055	—	—	—	—
		38407	1519	284	740	16418

1. - Kavakpınar; 2. - Kavakaltı; 3. - Elmapınarı; 4. - Saraybaşı;
5. - Kuşluyazı; 6. - Alpağut; 7. - Ayıbağ/Hayub Bağlı/Eyüpbağı;
8. - Obuz/Ayvoz; 9. - Sarıçubuk; 10. - Cötel; 11. - Harmantepe;
12. - Hazar; 13. - Güzelyalı; 14. - Uzuntarla; 15. - Korucu; 16. -
Yedigöze; 17. - İkizdemir; 18. - Yolüstü; 19. - Örençay; 20. -
Yurtbaşı; 21. - Ulukent; 22. - İçme; 23. - Karşıbağ; 24. - Güntaşı;
25. - Kızılay; 26. - Harput; 27. - Dedeyolu; 28. - Kavaktepe; 29.
- Şahinkaya; 30. - Kıraç; 31. - Gurbet Mezre; 32. - Gümüşkavak;
33. - Kuyulu; 34. - Yenikapı; 35. - Konakalmaz; 36. - Körpe; 37.
- Elazığ; 38. - Mollakendi; 39. - Çatalçeşme; 40. - Munzuroğlu;
41. - Yünlüce; 42. - Bağlarca; 43. - Akçakiraz; 44. - Saray; 45. -
Sarıkamış; 46. - Çağlar; 47. - Güngören; 48. - Bahçekapı; 49. -
Aşağı Bağ; 50. - Yukarı Bağ; 51. - Olgunlar; 52. - Tadım; 53. -
Doğankuş; 54. - Yazıkonak; 55. - Kuşhane; 56. - Sinanköy; 57.
- Virane/Yukarı Mezre; 58. - Aksaray; 59. - Yeneci; 60. -
Altınçevre; 61. - Değirmenönü; 62. - Muratcık; 63. - Çakıl; 64. -
Kaplıkaya; 65. - Erbildi; 66. - Salkaya; 67. - Ebil/Igopkoy; 68. -
Çakmaköz; 69. - Dalıca; 70. - Alişam; 71. - Poyraz; 72. -
Elemlik; 73. - Şuşnas; 74. - Işıkyolu; 75. - Hoşköy; 76. -
Hankendi; 77. - Gözebaşı; 78. - Cipköy; 79. - Tepecik; 80. -
Altıkuşak; 81. - Gökçe; 82. - Miyadın; 83. - Oymağaç; 84. -
Sarıyakup; 85. - Pelteköy; 86. - Sedeftepe; 87. - Yalındamlar;
88. - Keban Maden; 89. - Sancaklı; 90. - Sarıbük; 91. -
Tohumlu; 92. - Sünköy; 93. - Kalkantepe; 94. - Beydalı; 95. -
Aydınlar; 96. - Yolçatı; 97. - Aşağı / Yukarı Demirtaş; 98. -
Bulutlu; 99. - Kavaklı; 100. - Çalıca; 101. - Çatalharman, 102.
- Dedepınarı; 103. - Hıdırbaba; 104. - Koçharmanı; 105. -
Şabanlı; 106. - Sakabaşı; 107. - Demirgülü.

* Ermeni sayısındaki azalma büyük oranda kadınların eksik sayılmasına bağlanabilir.

** süfla/aşağı; vari=վարի; nerkin=ներքին; bas

*** ulya/yukarı; veri=վերի; verev=վերև; haut

1.- Kavakpınar (Ağ Mezre, Ağmezre, Ağmezra, Akmezre, Akmezra, Agh-Mezre, Աղ Մեզրե, Աբմեզրե, Զաւաքփինար, Զաւաքփընար, Աղմեզրե, Աղմեզիրե)

Koordinatlar : 38°42'17.24"K - 38°58'42.73"D.

Il merkezine 21 km uzaklıktadır.

Aynı adı taşıyan diğer köy (Munzuroğlu) günümüzde Keban Barajı suları altındadır.

Nüfus : 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyün nüfusu, 145 Ermeni (66 erkek ve 79 kadın). 20. Yüzyıl başlarında 288 Ermeni yaşamaktaydı.

Kilise(ler) : Surp Astvadzadzin Kilisesi ve iki kilise yıkıntısı.

Okul(lar) : Bir okul (20 öğrenci).

2.- Kavakaltı (Ağinsi (aşağı), Aghnsik, Ağıntsik, Ağntsig, Ağunsu, Աղընսի, Աղնձի, Աղնձիք, Աղնցիք, Աղնձիկ, Աղնսիկ)**

Koordinatlar : 38° 36' 36" K - 39° 27' 14" D.

Keban Barajı suları altında kalmış ölü yerleşim yeri. Ermenice karşılığı „Eğinliler“.

Nüfus : 450 Ermeni (70 hane).

Kilise(ler) : Surp Garabed Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul.

3. – Elmapınarı (Ağinsi (yukarı), Ağıntsik, Ağunsu, Agntsik, Ağndzi, Ağdznik, Աղընսի, Աղնձի, Աղնձիք, Աղնցիք, Աղընձիկ, Աղընսի, Աղընսկի, Աղնսի, Աղնսիկ, Աղընսփ, Էլմաբընարը)**

Koordinatlar : 38°35'57.39"K - 39°27'56.78"D.

İl merkezine 21 km uzaklıktadır.

Günümüzde Keban Barajı suları altında kaldığından yeri kuzeye doğru değiştirilmiştir. Ermenice karşılığı "Eğililer".

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında 36 hanede 196 Ermeni erkek, 1840 nüfus sayımına göre 38 hanede 191 Ermeni erkek, 1878 Ermeni nüfus sayımına göre ise Ağıntsik'te 60 hanede 411 Ermeni yaşamaktaydı. 1915 Soykırım öncesi Ermeni nüfus artarak 450 Ermeniye (70 hane) ulaşır.

1915 Soykırım sırasında Ermeniler yerlerinden edilirler. Çoğu katledilirler, hayatta kalanlar ise başka memleketlere dağılırlar.

Kilise(ler) : Surp Garabed Kilisesi veya Surp Asdvadzadzin Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul (80 öğrenci).

4. – Saraybaşı (Akhor, Akhur, Ahur, Ախոր, Ախոր, Ախուր, Ախուռ, Սարայաշաշը)

Koordinatlar : 38°40'29.61"K - 39°30'5.72"D.

İl merkezine 22 km uzaklıktadır.

Keban Barajı suları altında kalmış ölü yerleşim. Ermenice karşılığı "ahır" dır.

Nüfus : Akhor'un nüfusu tamamen Ermenilerden oluşmaktaydı.

1872-1873 tarihleri arasında 71 hanede 286 Ermeni yaşamaktaydı. Ciddi bir eksilme ile 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi köyün nüfusu 270 Ermeni (140 erkek ve 130 kadın) olarak gösterir; Eprigyan 242 Ermeni'nin yaşadığını bildirmektedir. Soykırım arifesinde Ermeni nüfusu 25 hanede 165 kişiye düşer. Birinci dünya savaşı yıllarında 100 hanede 800 Ermeni vardı.

1915'teki Soykırım sırasında Akhor halkı yerinden tehcir edildi ve Der Zor çölüne sürüldü; burada çoğu katledildi, bazıları da açlıktan öldü. Felaketten sadece 10 kişi kurtulur; Halep'e sığınarak yaşamlarına devam ederler.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi; bazı araştırmacılar Surp Kevork Kilisesi olarak da adlandırmakta (Eprikyan ve Kevorkyan).

Okul(lar) : Bir okul (30 öğrenci).

Ek bilgiler : * <https://team-aow.discuforum.info/t13482-Elaz-g-Merkez-Ilcesine-bagl-Ermeni-koyunden-bir-aile.htm>

5. – Kuşluyazı (Akmezra, Arotsig, Arotsik, Arosig, Arosik, Arozik, Arozig, Արնսիկ, Արոզիկ, Արոցիկ, Քուշլույազը)

Koordinatlar : 38°37'45.43"K - 39°24'51.81"D.

İl merkezine 30-31 km uzaklıktadır. Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy.

Günümüzde Keban Barajı suları altında kalmış ölü yerleşim yeridir.

Arosik köyü 1895'te ve 1915'te Türkler tarafından iki kez tahrip edilir ve sonunda nüfus köyü tamamen terk eder.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına göre Arotsig'in nüfusu tamamen Ermenilerden oluşmakta ve 40 hanede 355 kişi yaşamaktaydı. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi köyün nüfusunun tamamen Ermenilerden oluştuğunu

tasdik etmektedir ancak nüfusta 24 hanede 132 kişiyle (60 erkek ve 72 kadın) ciddi bir azalma görülmektedir.

Soykırım arifesinde Ermeni kaynakları da nüfus azalmasını onaylayarak köyde 26 hanede yaşayan 140 Ermeni göstermektedirler.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi/Surp Garabed Kilisesi (Büyük Takvim/Ընդարձակ Օրացոյց).

Okul(lar) : Bir okul (20 öğrenci).

6. – Alpağut (Arpavud, Arpavod, Arpavut, Arpavot, Arnavut, Arnavud, Alpavut, Arpavet, Alapaut, Argavut, Alpagut, Արփավոս, Արփավոտ, Արփաուտ, Ալփայուլթ, Արփավուտ, Արփավետ, Ալփավուլթ, Ալափաուտ, Արփաուտ, Արփաւետ, Ալփադուտ)

Koordinatlar : 38°43'22.22"K - 39°0'26.33"D.

Arpavud / Արփաւուտ Ermenice karşılığı "ünlü".

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında 38 hanede 242 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1840 nüfus sayımına göre Ermeni erkek nüfusu 40 hanede 204'e düşer. 1878 Ermeni nüfus sayımında Ermeni nüfusunun 70 hanede 611 kişi arttığı kaydedilir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayet Salnamesi'nde nüfusun 70 hanede 459 Ermeni olduğu belirtiliyor.

Soykırımın arifesinde nüfus 52 hanede 343 Ermeni'ye düşer.

1915'te bölge sakinleri yerlerinden tehcire tabi tutulurlar ve çoğu sürüldükleri Suriye çöllerinde hayatını kaybeder.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi ve Surp Sarkis Kilisesi

Okul(lar) : Bir okul (50 öğrenci).

Ek bilgiler : * <https://team-aow.discuforum.info/t3866-Erzruk-Alpavut-Alpagut.htm>

7. – Eyyüpbağı (Ayub Bağı, Ayu Bağı, Ayubağı, Ayıbağı, Hayub Baghi, Eyüpbağı, Այուլաբաղի, Այուլաբաղի, Այուլ աբաղի, Այըպալ Բէօյ, Այուբաղի, Էյուլաբաղի)

Koordinatlar : 38°35'28.12"K 39°25'41.39"D.

Günümüzde harabe halindedir.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında 7 hanede 32 Ermeni erkek kaydedili. 1840 nüfus sayımında Ermeni nüfusu 4 hanede 9 erkeğe gerilemiştir. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre Ayub Bağı'nda 3 hanede 21 Ermeni 1903 yılında ise 20 hanede Ermeni yaşamaktaydı. Eprigyan da Ayub Bağı'nda 20 Ermeni yaşadığını yineler.

Ayub Bağı, 19. yüzyılda çok az Ermeni'nin yaşadığı küçük bir köydü. Yüzyıl sonunda köyde yaşayan hiç Ermeni kalmamıştır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyün tamamı Müslümandır.

Kilise(ler) : yoktur.

Okul(lar) : yoktur.

8. – Obuz/Çevrimtaş (Ayvoz, Ayvos, Aivose, Ayvas, Ayvaz, Obuz, Օպուզ , Այվուզ, Այվազ, Այուուզ, Այվոս, Այվազլի, Աիւուէ, Այոււս, Այվոս) () (***)**

Koordinatlar : 38°20'53.96''K - 39°3'59.63''D / 38°44'27''K - 39°13'06''D.

Obuz / Çevrimtaş / Ayvos'un yeriyle ilgili bazı belirsizlikler mevcut. Google Earth Pro "Obuz", Mardiros Sarkis Balayan ve Vahe Hayg "Ayvos" olarak kuzeyde, il merkezine 65 km uzaklıkta, H. S. Eprigyan ise "Çevrimtaş" olarak güneyde il merkezine 8 km uzaklıkta, Fırat nehri kıyısında göstermekte. 19. yüzyıl seyyahları da köyün Fırat kıyısında olduğunu tasdiklemektedirler.

Nüfus : Harput'un kuzeyindeki köy 1834 nüfus sayımında Obuz adıyla kaydedilidir ve köyde Ermeni yaşamamaktadır. Güneyindeki köyde 1878 Ermeni nüfus sayımında 120 hanede 1001 Ermeni'nin yanı sıra 160 Süryani kaydedilir. Eprigyan, Süryani (160) nüfusunu aynı bırakırken Ermeni nüfusunu 990 olarak aktarmaktadır.

1878 Ermeni nüfus sayımında köyde 120 hanede 1001 Ermeni vardır. Eprigyan Ermeni nüfusunu 990 olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi her ikisinde de Ermenilerin bulunduğu aşağı ve yukarı olmak üzere iki köy listeler. İki köyün toplam verilerine göre Ermeni nüfus 830 (442 erkek ve 388 kadın) olarak aktarılmakta.

1900 tarihinde 1200 Ermeni ve 350 Suryani yaşamaktadır.

Soykırım arifesinde Ermeni nüfusu ciddi bir azalmayla 28 hanede 250 kişiye düşer. Böylece, Ermeni nüfusunun 1894-1896 Hamidiye Katliamları sırasında ve sonrasında yaklaşık % 75 oranında eksildiği belli olmaktadır. Türk soykırımcılar 1895 ve 1915 de köyü iki kere talan ederler. 1915'de Ermenilerin bir kısmı katledilir diğer bir kısmı ise tehciye zorlanıp, tamamıyla yok edilirler.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul (200 öğrenci)

9. – Sarıçubuk (Bazmashen, Bazmaşen, Pazmaşen, Bizmişen, Bizmişin, Pızmişen, Բազմաշեն, Բազմաշեն, Բզմըշեն, Բազման, Բզմըշեն, Բզմշեն, Պզմիշեն, Պզմշեն, Պըզմըշեն, Սարըչուկուկ)

Koordinatlar : 38°39'52.38"K - 39°7'23.35"D.

İl merkezine 10-12 km uzaklıktadır.

Tamamı Ermenilerden oluşan köy Tatoyenk, Gorgoyenk, Na(h)rozenk, Bedoyenk, Mnçigank, Panoyenk ve Dervişenk adlı yedi aile tarafından 1165 yılında kurulur.

Nüfus : 14. yüzyılda Timurlenk'in acımasız akınlarına uğrayan köy, daha sonra yeniden inşa edilir.

1878 Ermeni nüfus sayımında, köyde yaşayanların sayısı 210 hanede 1721 kişidir.

1888 tarihinde Bazmaşen Ermenilerinin mecburi tehciri başlar.

1894-1896 Hamidiye Katliamları köyün nüfusunu olumsuz etkiler. 1903 yılında 210 haneye dağılan 1580 Ermeni yaşamaktaydı.

1903 tarihinde 210 hanede 1580 Ermeni yaşamaktaydı. 1915 soykırım öncesi 460-500 hane 3500 Ermeni yaşamaktaydı.

1915 Sokırım olaylarında mecburi tehcire tabi tutulanların büyük bir kısmı katledilir. Kurtarılan 300 yetim yabancı memleketlere gönderilirler. Suriye'de yaşayan ufak bir kısım ise Ermanistan'a kaçarak hayatta kalmayı başarırlar.

Günümüzde mecburi din değıştiren Ermeniler mevcuttur; kouşmalarında ermenice kelimer kullanırlar.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi (1840 tarihinde inşa edilir), Protestan Ibadethanesi, Katolik Kilisesi.

Okul(lar) : Altı okul (1200 öğrenci, katolik ve apostolik).

1888 yılında Bazmaşen'de çocukların eğitim işleriyle uğraşan bir "usumnasirats" (Ուսումնասիրաց) derneğı kurulur. 1895 Hamidiye Katliamlarından etkilenen öğrencilere yeni okul binası kurar.

***Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t1826-Pazmsen-Basmasen-Bismisen-koyu.htm>

* <https://team-aow.discuforum.info/t26454-Pazmasen-nere-Whitinsville-nere.htm>

* <https://team-aow.discuforum.info/t14675-Harput-Mezire-Pazmasen-Koyu-Surp-Asdvadzadzin-Ermeni-Kilisesi.htm>

10. - Çöteli (Çotali, Choteli, Coteli, Ճոթալի, Չոթելի, Չեթելի, Չոթալի, Չյոթելի, Չեոգելի, Չեթելու, Չեոթելի, Չետեյուլ, Չոսալի, Չեթեի, Չյոթելի, Չետեյուլ, Չեթեյուլ)

Koordinatlar : 38°44'42"K - 39°00'54"D.

Tamamı Ermenilerden oluşun köy, il merkezine 17 km uzaklıktaydı.

Nüfus : 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde, köyün nüfusu 63 hanede yaşayan 277 Ermeni (133 erkek ve 144 kadın) olarak gözükmekte. Soykırım öncesinde Ermeni nüfusu Kürt çeteleri yüzünden 25 haneye geriler. Köy, ahalisi ile birlikte 1915 soykırımında yok edilir. Yeni köy, il merkezine 25 km uzaklıkta kurulur; aynı adı taşımaktadır.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi; bazı kaynaklarda Surp Sarkis Kilisesi olarak anılmakta.

11. - Harmantepe (Chorkegh, Çorkeğ, Çorkuğ, Çorgeğ, Çorgüğ, Çorküğ, Çorçik, Çorçuk, Çorçük, Tchorkegh, Çors, Չորչիք, Չորգեն, Չոր Գեն, Չորչըք, Չորգյուղ, Չորչիկ, Հարմանթեփե)

Koordinatlar : 38°40'7.54"K - 39°4'5.53"D.

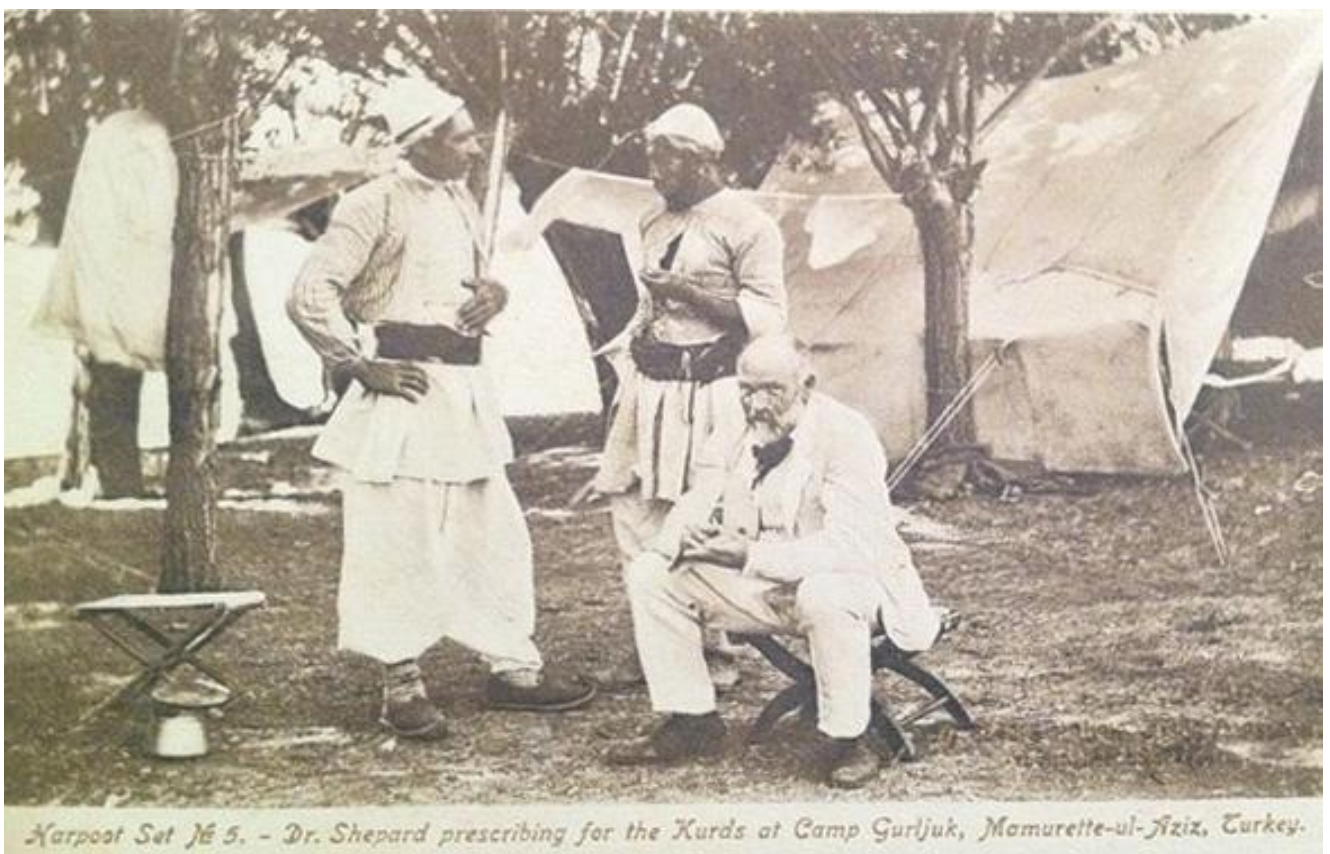
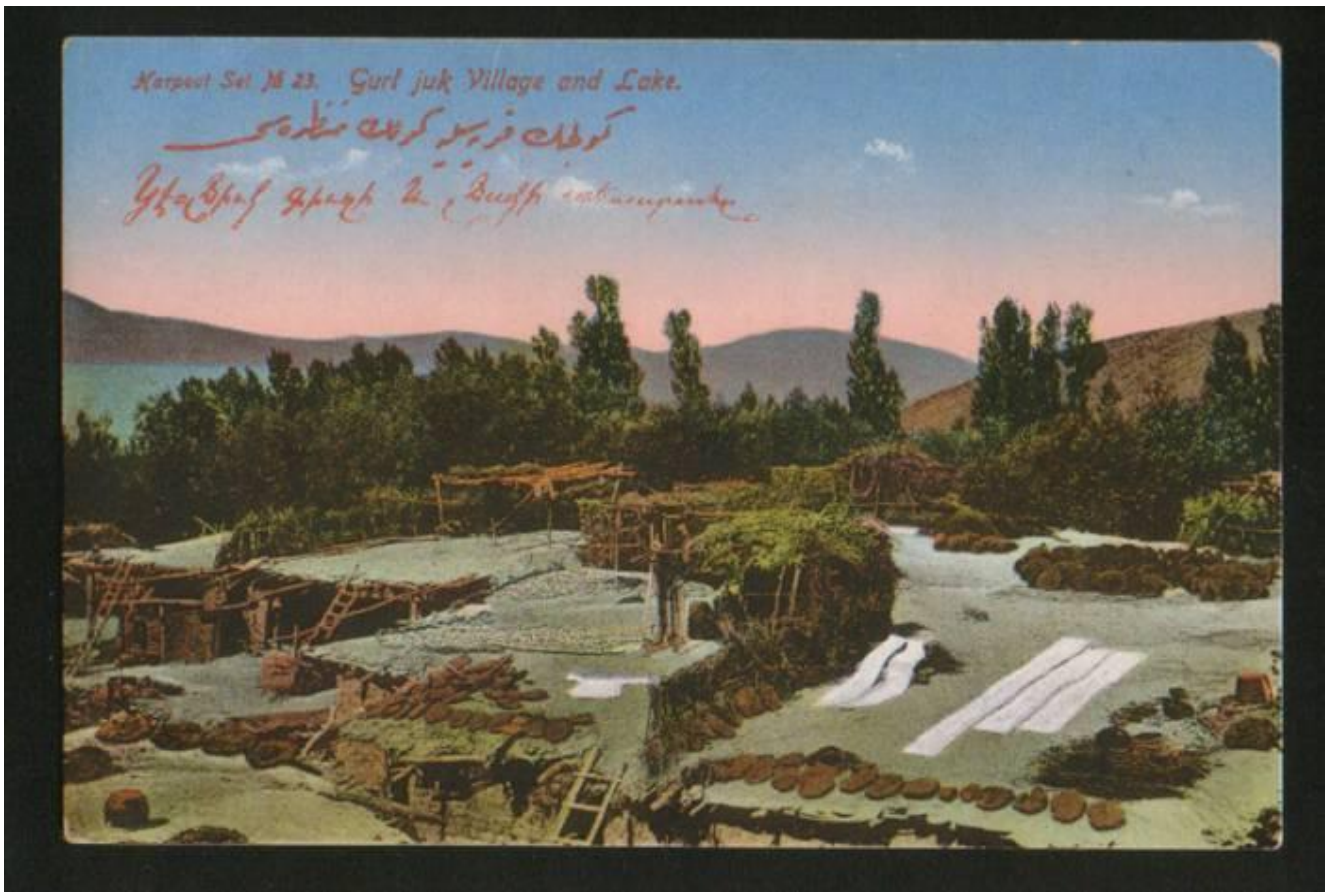
Tamamı Ermenilerden oluşun köy, il merkezine 13 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyün nüfusu 381 Ermeniyle 60 hanedir. XX. yüzyıl başlarında 80 hanede 420 Ermeninin yaşadığı köy I. Dünya Savaşı yıllarında yok edilir.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi (veya Surp Hovhannes)

Okul(lar) : bir okul (30 öğrenci-sadece erkek).

12. - Hazar (Gölcük) (Tzovk, Dzovk, Gülcük, Gölcük, Gölcik, Dsovkh, Dzopk, Şupa, Sophênê, Cowk, Dzowak, Ծովք, Կուլճուկ, Կեօլճիք, Կեօլճիկ, Սուվայսատ, Շամոշատ, Գյուլջիկ, Շամուշատ, Շիմշատ, Արշամաշատ, Կյուլճիկ, Հազար)

Koordinatlar : 38°27'24.14"K - 39°22'30.25"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy; Ermenice "göl" (=լիճ, ծովք) anlamına gelmektedir. Günümüzde harabe halindedir.

Nüfus : 1834 nüfus sayımında 58 hanede 256 Ermeni kaydedilmiştir. 1878 Ermeni nüfus sayımında köy, 60 hanede yaşayan 517 Ermeni olarak gösterilmekte. Eprigyan Ermeni nüfusunu 496 olarak günceller. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi köyün tamamının Ermenilerden oluştuğunu tasdikler; nüfusu, 119 hanede 459 kişi (235 erkek ve 224 kadın). Evliya Çelebi köyün tahminen 300 haneli olduğunu belirtmekte.

Ermeni nüfus 1915 Soykırımı sırasında yerlerinden edilip köyden silinirler.

Kilise(ler) : Surp Nışan Manastırı, sular altındadır ve sadece duvarların üst kısımları görülebilmektedir. Bazı basın organlarında kilisenin askeri uçakların deneme atışları sonucunda yıkıldığını belirten yazılar çıkmıştır.

Ani şehrinin güvensizliği nedeniyle, Ermeni Katolikosu I. Barsegh Anetsi, 1106 yılında Prens Apirat'a sığındı ve Dzovk Surp Nışan Kilisesi'ni Katolikosluğa dönüştürür.

Okul(lar) : Surp Nışan Kilisesi okulu (120 kız ve erkek).

***Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t24505-Hazar-Golu-nun-Gizemli-Bat-k-Sehri.htm>

* <https://team-aow.discuforum.info/t788-Dzovk-Hazar-veya-Sivrice-golu.htm>

13. – Güzelyalı (Elimlig, Alamişig, Alamilik, Elemiş, Elemil, Elemlik, Elemelik, İlemil, İlemlı, Էլիմլիկ, Ալամիշիկ, Էլեմիշ, Էլեմիշ, Իլեմիլ, Իլեմիլի, Էլեմիշիկ, Կիլգելեալը)

Koordinatlar : 38°41'27.27"K - 39°28'9.90"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan köy, il merkezine 31 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımında Elimlig'te yaşayan hiç Müslüman görünmemekte, köyün nüfusu 18 hanede yaşayan 115 Ermeni olarak gösterilmektedir.

20. yüzyıl başında 18 hanede 110 Ermeni yaşamaktaydı. Soykırım öncesi 13 hanede 86 Ermeni yaşamaktaydı.

1914-1918'de bölge halkı Jön Türklerin düzenlediği katliamlara maruz kalır.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi

14. – Uzuntarla (Erzirug, Erzrug, Erzırug, Arzurug, Ardzırug, Erzuruk, Arzıruk, Erzırık, Erzürük, Arzurag, Erzuluk, Էրզրուկ, Արզուրուկ, Էրզուրուկ, Արզուրակ, Արզրուկ, Ուզունթարլա)

Koordinatlar : 38°42'34.95"K - 39°4'35.76"D.

İl merkezine 17 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında Erzırug'da, 11 hanede 47 Ermeni erkek 1840 nüfus sayımında ise Ermenileri 15 hanede 51 erkek olarak belirtilmiştir.

1878 Ermeni nüfus sayımına göre 30 hanede 191 Ermeni yaşamaktaydı. Eprigyan 181 Ermeni olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyde toplam 53 hanede sadece 104 Ermeni yaşamaktaydı.

1914'te hiç Ermeni kalmamıştır.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi veya Surp Kevork Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul (50 öğrenci).

15. – Korucu (Kanepig, Kanepik, Ganepik, Garnavig, Kanfik, Genefig, Genefik, Կանապիկ, Կենեֆիկ, Կենեֆիք, Կանեփիկ, Կաննափիկ, Քորուճու)

Koordinatlar : 38°35'23.64"K - 39°31'2.96"D.

İl merkezine 30 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 18 hanede 77 Ermeni erkek yaşarken 1840 nüfus sayımında Ermeni nüfusu 13 hanede 44 erkeğe gerilemiştir.

1878 Ermeni nüfus sayımına göre 20 hanede yaşayan 133 Ermeni vardır.

Eprigyan, Ermeni nüfusunu 130 olarak değiştirir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyde toplam 86 hanede 63 Ermeni (42 erkek ve 21 kadın) yaşamaktaydı.

1914'te hiç Ermeni kalmamıştır.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi

16. – Yedigöze (Garmri, Garmiri, Germili, Kermili, Karmiri, Կարմրի, Կերմիլի, Քերմիլի, Գարմերի, Կարմիր վանք, Կարմրե, Ետիկեօգե)

Koordinatlar : 38°31'51.74"K 39°16'1.49"D.

İl merkezine 18 km uzaklıktadır. Garmri Ermenice "kırmızı", "kızıl" anlamına gelmektedir.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 86 hanede 309 Ermeni erkek, 1840 nüfus sayımında ise Ermeni nüfusu 89 hanede 299 erkek olarak gösterilmiştir.

1878 Ermeni nüfus sayımında 90 hanede 651 Ermeni, yaşamaktaydı. Eprigyan

Ermenilerin sayısını 610 kişi olarak günceller. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti

Salnamesine göre köyde yaşayanların sayısı toplam 239 hanede 552 Ermeni (284 erkek ve 268 kadın) olarak gösterilir.

Soykırım öncesinde köyde 85 hanede 533 Ermeni hâlâ yaşamaktaydı. Alişan

"Pazmaveb"'de 100 Ermeni hanesi olduğunu yazmakta.

1915 Soykırımı sırasında köy yok edildi; sakinleri ise katledildi veya zorla yerlerinden edildiler.

Kürtler köyü yağmalarken ağalar Hristiyanlara eğer Müslüman olmazlarsa onları koruyamayacaklarını bildirirler. Kılıç zoruyla İslamiyeti kabul edip sünnet olurlar.

Kilise(ler) : Surp Toros Kilisesi (Surp Lusavoriç Kilisesi olarak da

adlandırılmakta). Daha sonra camiye dönüştürülür. 70-80 yaşlarındaki papaz bir direğe bağlanır ve zorla sünnet edilir.

Protestan ibadethanesi ve papaz evi yakılır.

Okul(lar) : İki okulu vardı.

* **Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t14802-Garmuri-Germili-Yedigoze-Elaz-g.htm>

17. – İkizdemir (Habousi, Habusi, Hapusi, Abusi, Habusu, Harusi, Զարուսի, Զարբուսի, Զապուսի, Աբուսին, Ապուսի, Զապուսու, Խարբուսի, Խապուսին, Ապուսի, Զարբուսին, Իքիզտեմիր)

Koordinatlar : 38°38'29.16"K 39°29'48.49"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan köy, il merkezine 21 km uzaklıktadır; günümüzde halen Keban Barajı'nın suları altındadır.

Հայրենացի հայրենակիցներու խումբ մը Հայաստանի մէջ (Նուպարաշէն)

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına bakıldığında 180 hanede 1201 Ermeni yaşamaktaydı. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre ise nüfus artmış ve 186 hanede 1299 Ermeni (696 erkek ve 603 kadın) olmuştur. 1895'de Hamidiye Alayları tarafından çok sayıda Ermeni katledilir.; cesetleri Hazar Gölü'ne sepilir.

1914 tarihinde 3 000 Ermeni yaşamaktaydı. 1915'teki Soykırım sırasında Deyrizor (Der Zor) çölünde yaklaşık 2.800 Ermeni ölür. Hayatta kalanlar farklı ülkelere sığınır. Ermeni cesetleri Keban Barajı suları altında yok olur.

Kilise(ler) : Surp Adsvadzadzin Kilisesi.

Okul(lar) : Dört okul (250 öğrenci).

18. – Yolüstü (Havig, Harig, Harik, Havik, Havug, Havuk, Հանիկ, Հանուկ, Հանիկ, Հարիկ, Հալիք, Հավուկ, Եօլիւսթիւ)

Koordinatlar : 38°38'45.15"K - 39°41'43.03"D

İl merkezine 50 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımında 18 hanede 101 Ermeni nüfus kaydedilmiştir. 20.yüzyıl başlarında 80 hanede 400 nüfus yaşamaktaydı. 1914'te hiç Ermeni yok.

Kilise(ler) : Surp Adsvadzadzin Kilisesi. I. Dünya Savaşı yıllarında yerlebir edilir.

19. – Örençay (Hintsor, Hindzor, Hinsor, Hinsor, Hinesor, Hingisol, Hntsor, Kâfirkale, Hndzor, Hndkdzor, Hndekdzor, Hentsor, Hindzor, Hndzo, Հնծոր, Հինսոր, Յնծվոր, Հինսար, Էօրենճայ)

Koordinatlar : 38°37'50.96"K - 39°3'5.45"D.

İl merkezine 15 km uzaklıktadır.

Nüfus : Soykırım öncesi 25 hanede 130 Ermeni yaşamaktaydı. 1915 Soykırımından sonra hiç Ermeni kalmadı.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul (35 öğrenci).

Örençay / Hentsor Köyü

20. – Yurtbaşı (Hoghe, Hoğı, Hogu, Hoğu, Hoğe Mezre, Hoği, Hoh, Hoğik, Hokh, Հողե, Հոգի, Հոգիկ, Հողի, Հողե, Հոկու, Հողու, Յոհ, Եուրթաշաշը)

Koordinatlar : 38°38'21.09"K - 39°20'36.28"D.

Ermenice "toprakçık, toprakköy" anlamına gelmektedir. İl merkezine 16 km uzaklıktadır.

Nüfus : Soykırım öncesinde köy nüfusu 1913'te 1800 Ermeni Ermeniden oluşmaktaydı.

Köy sakinleri 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildiler. Bunlardan 1557'si hayatını kaybetti, sağ kalan 243 Ermeni ise farklı ülkelere sığındı.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi.

Okul(lar) : Dört Okul (230 öğrenci)

*** Ek bilgiler için :**

Hoge iki katlı yeni okulu

21. – Ulukent (Hüseyinik, Hüsinyak, Hussenig, Հիւսէնակ, Հիւսէյնիկ, Հյուսէնիկ, Հյուսէյնիկ, Հիւսէնիկ, Հիւսէիւնիկ, Հիւսէիւնիկ, Հյուսէնյակ, Հյուսէյնիկ, Ուլուքենթ)

Koordinatlar : 38°41'46.34"K - 39°15'44.96"D

Çoğunluğu Ermenilerden oluşan önemli bir şehirdi. Süryanice bilginlerine göre "güzel mekân" anlamına gelmektedir.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına göre 418 hanede 2460 Ermeni (2826 Eprikyan) yaşamaktaydı. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 866 hanede 2836 Ermeniye (1476 erkek ve 1360 kadın) yükselir.

1895'te Hamidiye Katliamları nedeniyle çok sayıda Ermeni zorla Müslümanlaştırılır, köy ve kiliseler yıkılıp yağmalanır, 145 kadın/erkek hayatını kaybeder; bunlardan ellisi Ermeni göçmenlerdi.

1914 yılında köyde 4500 Ermeni yaşamaktaydı. Nüfus, 1915 Soykırımı sırasında zorla yerinden edilir; sürüldükleri Der Zor çölünde 4200 kişi ölür. Hayatta kalanlar göç edip farklı ülkelere yerleşirler.

Kilise(ler) : Havari, Katolik ve Protestan mezheplerine ait beş kilise ibadet yeri vardı : Surp Kevork Kilisesi, Surp Varvar, Surp Minas, Surp Sarkis ve Apeğga olarak adlandırılan hac yeri.

Okul(lar) : Surp Varvar Okulu. Üç kere yıkılan ve tekrar inşa edilen Surp Varvar kilisesi ve bitişiğindeki okulu (120 erkek ve 84 kız). Erkek okulu (Apostolik, yaklaşık 250 öğrenci);

Kız okulu (Apostolik, yaklaşık 150 öğrenci)
Anaokulu (kız-erkek yaklaşık 50 öğrenci)
Erkek okulu (Protestan, yaklaşık 150 öğrenci)
Kız okulu (Protestan, yaklaşık 125 öğrenci)
Erkek okulu (Katolik, yaklaşık 50 öğrenci)
Kız okulu (Katolik, yaklaşık 50 öğrenci)

Foto : Marderos Deranian, *Hussenig: the origin, history, and destruction of an Armenian town*, 1995 Massachusetts.

*** Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t709-Elazig-a-bagli-bir-Ermeni-koyu-Huseynik-Ulukent.htm#p17869>

22. – İçme (Ichme, İçme, İçman, Itchme, Իչմե, Իչմե, Իչման, Խչմե, Խչման, Խչմե, Խչմե) () (***)**

Koordinatlar : 38°36'48.55''K - 39°33'9.67''D.

Aşağı (**) ve yukarı (***) İçme olarak ikiye ayrılmakta. İl merkezine 8 km uzaklıktadır. Köyün tamamı Ermenilerden oluşmaktaydı.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında köyde 100 hanede 468 Ermeni erkeğin yaşadığı kaydedilmiştir. 1840 nüfus sayımında da 120 hanede 441 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyde, 160 hanede 1121 Ermeni yaşamaktadır. Eprigyan, Ermeni nüfusu 1004 olarak vermiştir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 284 hanede 1038 Ermeni (569 erkek ve 469 kadın) olarak gösterilmektedir.

19. Yüzyıl sonlarında köyün nüfusu 200 Ermeni hanesidir.

Hamidiye Katliamları neticesinde Ermeni nüfus ciddi biçimde azalmış ve Soykırım öncesinde köyde 60 hanede yaşayan sadece 589 Ermeni kalmıştır.

1915 soykırımında topyekün imha sonucu köy yıkılır, Ermeniler kırımdan geçirilir, kurtulanlar ise zorunlu tehcire tabi tutulurlar.

Kilise(ler) : Surp Nigoğos Kilisesi, İçme Manastırı (1915'de Türkler kiliseyi camiye çevirirler), Protestan İbadethanesi.

Okul(lar) : Apostolik ve Protestan, kız ve erkek okulları (50 öğrenci)

1913 yılında Surp Nigoğos Kilisesi girişi ve kilise sunağının altından akan suyun 1955 ve günümüzdeki durumu.

23. – Karşıbağ (Kaylu, Kayli, Keyli, Kehli, Gayli, Kuylu, Koylu, Գայլու, Բեյլի, Բեյլի, Գայլի, Գեհլի, Բայլի, Բեհլի, Բարշըպաղ)

Koordinatlar : 38°35'10.81"K - 39°19'37.12"D.

Köyün tamamı Ermenilerden oluşmaktaydı.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 26 hanede 128 Ermeni erkek, 1840 nüfus sayımında 32 hanede 115 Ermeni erkeğin yaşadığı belirtilmiştir.

1878 Ermeni nüfus sayımına göre 30 hanede 201 Ermeni yaşamaktaydı. Soykırım öncesi 27 hanede 156 Ermeni bulunuyordu. Eprigyan Ermeni nüfusu 188 kişiye düşürmüştü. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi de Ermeni nüfus 86 hanede 136 Ermeni'den (51 erkek ve 85 kadın) oluşmaktaydı.

Kilise(ler) : Surp Giragos Kilisesi, (Surp Sarkis Kilisesi olarak da anılmaktaydı). 1915'e kadar işlevini sürdürdü.

Okul(lar) : Bir okul (25 Öğrenci).

24. – Güntaşı (Kegh Vank, Keğ Vank, Kovenk, Köğvenk, Kövenk, Köğank, Koghank, Kogenk, Keghvank, Keğvank, Geğvank, Geğavank, Kevank, Kelvonk, Գեղվանք, Գեղավանք, Գեղ վանք, Գովենք, Գեղուանք, Թյողվենկ, Կիւնթաշը)

Koordinatlar : 38°34'47.13"K - 39°21'11.65"D.

Ermenice güzel manastır anlamına gelmektedir (keghetsik vank/գեղեցիկ վանք).

İl merkezine 16 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 50 hanede 230 Ermeni erkeğin yaşadığı belirtilmekte. 1878 Ermeni nüfus sayımında nüfus 301 Ermeni'den oluşmaktadır.

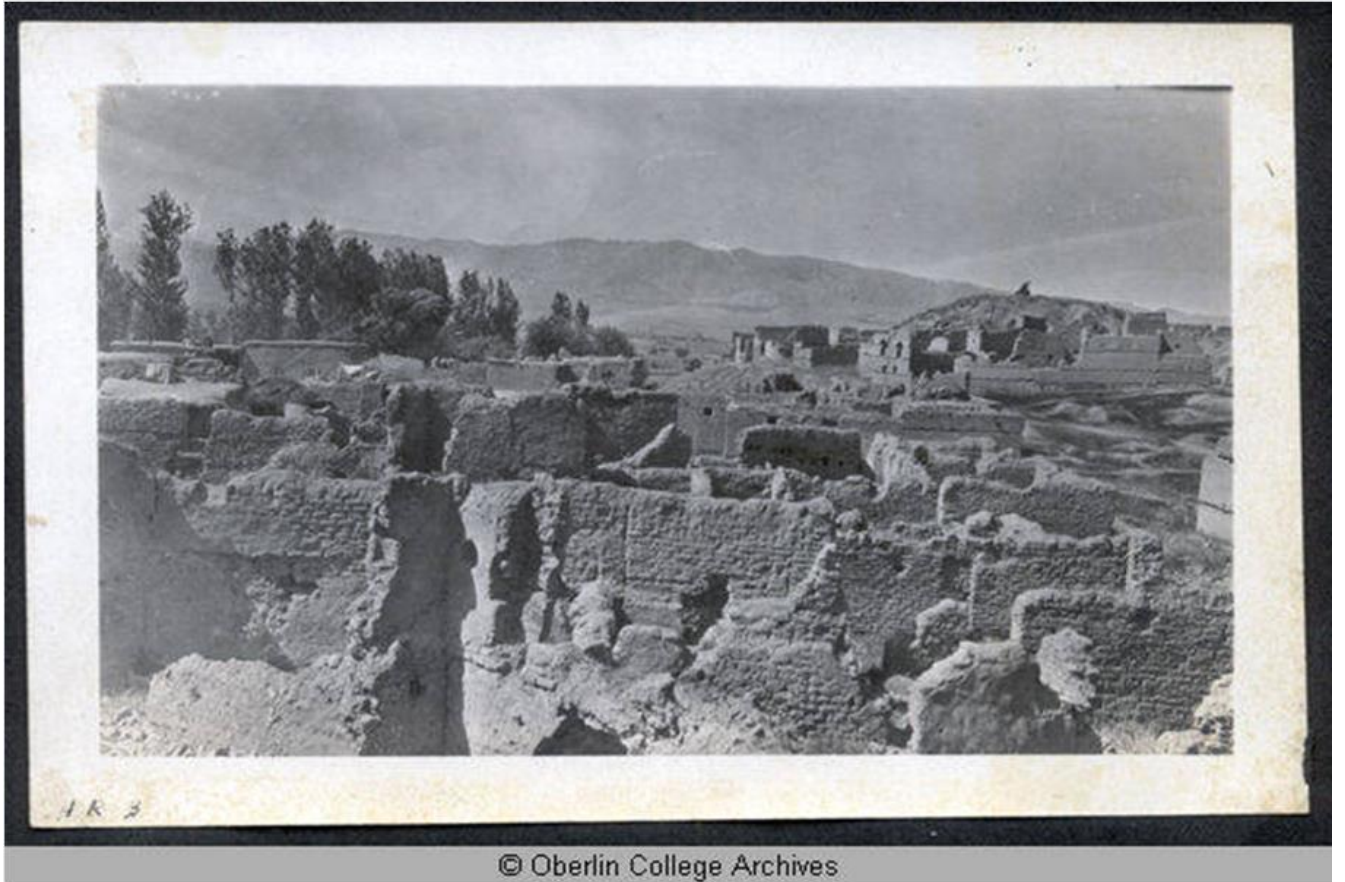
1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 146 hanede 266 Ermeni (135 erkek ve 131 kadın) yaşadığı belirtilmekte. 20. Yüzyıl başlarında 58 hanede Ermeni yaşamaktaydı. Soykırım arifesinde azalarak 26 hanede sadece 108 Ermeni kalır. İstatistikler, Keğ Vank'ın zaman içinde Ermeni nüfusunun % 75'ini kaybettiğini göstermektedir.

I. Dünya Savaşı yıllarında Ermenilerin büyük kısmı katledilir, zoraki tehciire maruz kalanların bir kısmı yollarda telef olurlar. Kurtulanlar yabancı memleketlere kaçarlar.

Kilise(ler) : Surp Nışan Kilisesi veya Surp Asdvadzadzin.

Okul(lar) : Kilise bitişiğinde bir okul (26 öğrenci).

25. – Kızılay (Keserig, Kesrig, Kesrik, Kazrig, Kesserik, Kesirek, Kesirik, Kesenik, Gazrik, Beyyurdu, Քեսրիկ, Քեսիրիկ, Գազրիկ, Քեսիրիկ, Քեսերիկ, Քեսրիկ, Քազրիկ, Քեսրիք, Քեսիրեկ, Գազիրիկ, Գասրիկ, Կասրիկ, Կեզրիկ, Կեսերիկ, Կեսրիկ, Կյասրիկ, Խազրիկ, Ղազրիկ, Զյասրիկ, Կեսարիկ, Զըզըլայ)

Virane Kesrig Köyü

Koordinatlar : 38°39'30.60"K - 39°14'55.79"D.

İl merkezine 3-4 km uzaklıktadır.

Kesrik ismi Ermenice "imparatoriçe" (կայսրիկ) kelimesiyle bağlantılıdır.

Kesrik köyü, Sezar'ın generallerinden Korboğan tarafından Büyük Sezar'ın onuruna yaptırılmıştır. 19. yüzyılın ortalarında burada 58-59 yıllarında Romalı

general Corbulo'ya atıfta bulunan iki Latince yazıt, Surp Mamas Kilisesi temelleri için kazıda bulunmuştur.

Nüfus : 1840 nüfus sayımında 197 hanede 757 Ermeni erkeğin kaydı bulunmaktadır. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre Keserig'te 314 hanede 2511 Ermeni yaşamaktadır. Ermeni kaynakları köyün nüfusunun % 75'inin Ermenilerden oluştuğunu tasdiklemektedir. Kevorkian 380 hane, Ermeni basını Mşag ise 1931 tarihli basımında 1915 Soykırım öncesi 400 Ermeni hanesi olduğunu yazar. (*Մշակ, Փիլիպոս Գազանճեան* 568-569)
1895 Hamidiye ve 1915 Ermeni katliamlarında burada büyük sayıda Ermeni hayatını kaybetmiştir.

Kilise(ler) : Surp Sarkis Kilisesi ayakta fakat Surp Adsvadzadzin Kilisesi ve Yağcıyan Ohan Efendi tarafından inşa ettirilen Surp Mamas (Mamaz) Manastırı mermer taşları ile harabe halinde, Protestan Kilisesi, Katolik Kilisesi bulunmaktaydı.

Kesrik kilise kalıntısı

l'Institut Français d'Études Anatoliennes Georges-Dumézil, Istanbul 2023

Surp Manas Manastırı kitabesi

Okul(lar) : Dört okul (Surp Asdvadzadzin Kilisesi'nin yanında 375 öğrenci).

* **Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t26683-Kentsel-Donusum-Kazilarinda-Bulunan-Kilise-Gun-Yuzune-Cikiyor.htm>

* https://fr.wikipedia.org/wiki/Cnaeus_Domitius_Corbulo

* <https://team-aow.discuforum.info/t28182-Kizilay-Keserig-Kesrig.htm#p90166>

26. – Harput (Kharpert, Kharberd, Kharput, Kharpoot, Antsit, Hantsit, Kharteburt, Khartburt, Anzita, Anzitênê, Enzi, Charput, Elazık, Elaziz, Mamuretülaziz (Abdülaziz kenti), Mezre, Mezra, Kharberdon, Մեզրե, Զարբերդ, Անձիտ, Գարբերդ, Խարբուրդ, Կարբերդ, Խարբերդ, Կարկաթաբերտ, Զարփուդ)

Koordinatlar : 38°42'21.14"K - 39°15'18.60"D.

Harput kazanın merkez yerleşikisiydi, adını *Khar* adlı köyden almıştır. *Khar* kuru demektir. *Khar*'da devam eden kavgalar, bölge sakinlerinin güneye göç etmesine ve orada bir kale inşa etmesine yol açar; yeni yerleşim yerlerine *Khar-Pert* veya *Kar-Pert* adını vermelerine neden olur (Ermenice *Pert* kale anlamındadır).

Nüfus : 1840 Osmanlı nüfus sayımı 510 hanede 1766 Ermeni olarak göstermektedir. 1871 Diyarbakır salnamesinde ise 1357 Ermenidir. 1874-1876 Diyarbakır salnameleri artışı 2624 Ermeni olarak göstermekte. 1878 Ermeni nüfus sayımında Ermenilerin sayısı toplam 5120 kişidir. 1881 Mamuret-ül Aziz salnamesi 1787 Erkeğe idirger. Eprikyan ise toplam 4422 Ermeninin yaşadığını yazar.

1894 Mamuret-ül Aziz salnamesi 4208 Erkek, 4160 kadın olmak üzere toplam 8368 Ermeni yaşadığını göstermekte. Soykırım öncesi 1914 yılında Ermeni nüfus sayısı 714 hanede toplam 4248 Ermenidir.

Mahalleler :

1085 yılından sonra Harput'un Türklerin eline geçmesi ile sayıları artar. Diyarbakır eyaletine bağlanan Harput sancağı'nın 1518 tarihli tahririne göre 13 mahalleden 4'ünde Ermeniler oturmaktaydı.

19. yüzyılda Harput 22 mahalleden oluşuyordu; bunlardan 5 mahallede ise Ermeniler yaşamaktaydı. Ancak Norsis Mahallesi'nin adı Asuri Mahallesi, Gürcübey mahallesi ise Çelebi Mahallesi ile ikiye bölünür.

İcadiye Mahallesi, Nayil Bey Mahallesi, Akpınar Mahallesi de bilinen eski yerleşim yerlerindendir.

XIX. Yüzyılda Harput Sancağının Demoğrafik...

205

Tablo 7. 1840 Tarihinde Harput Şehrinin Gayr-i Müslim Mahallelerin Nüfusları⁴²

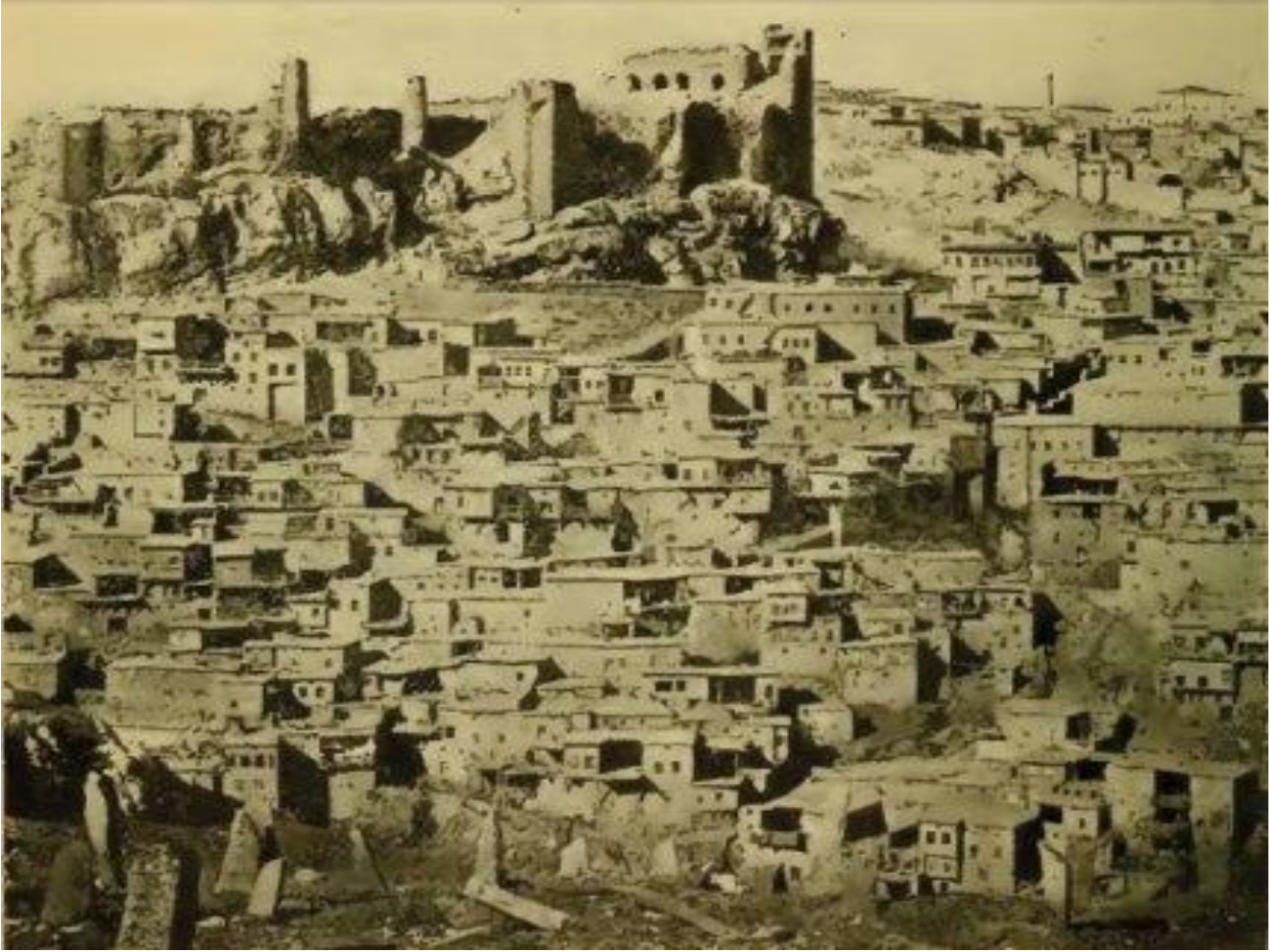
Mahalle	Hane Sayısı	Erkek Sayısı	Hane Başına Düşen Ortalama Erkek Nüfus %
Şehroz	114	371	30
Gürcü Beğ	111	407	27
Ansuri(Asuri)	57	206	27
Çelebi	83	216	38
Sinabut	82	214	38
GENELTOPLAM	447	1414	37

Sadece erkekler sayılmıştır.

1-Sunabud/Sinabut, (Սինաբուդ)

1800'lü yıllar

2-Norsis/Norses,

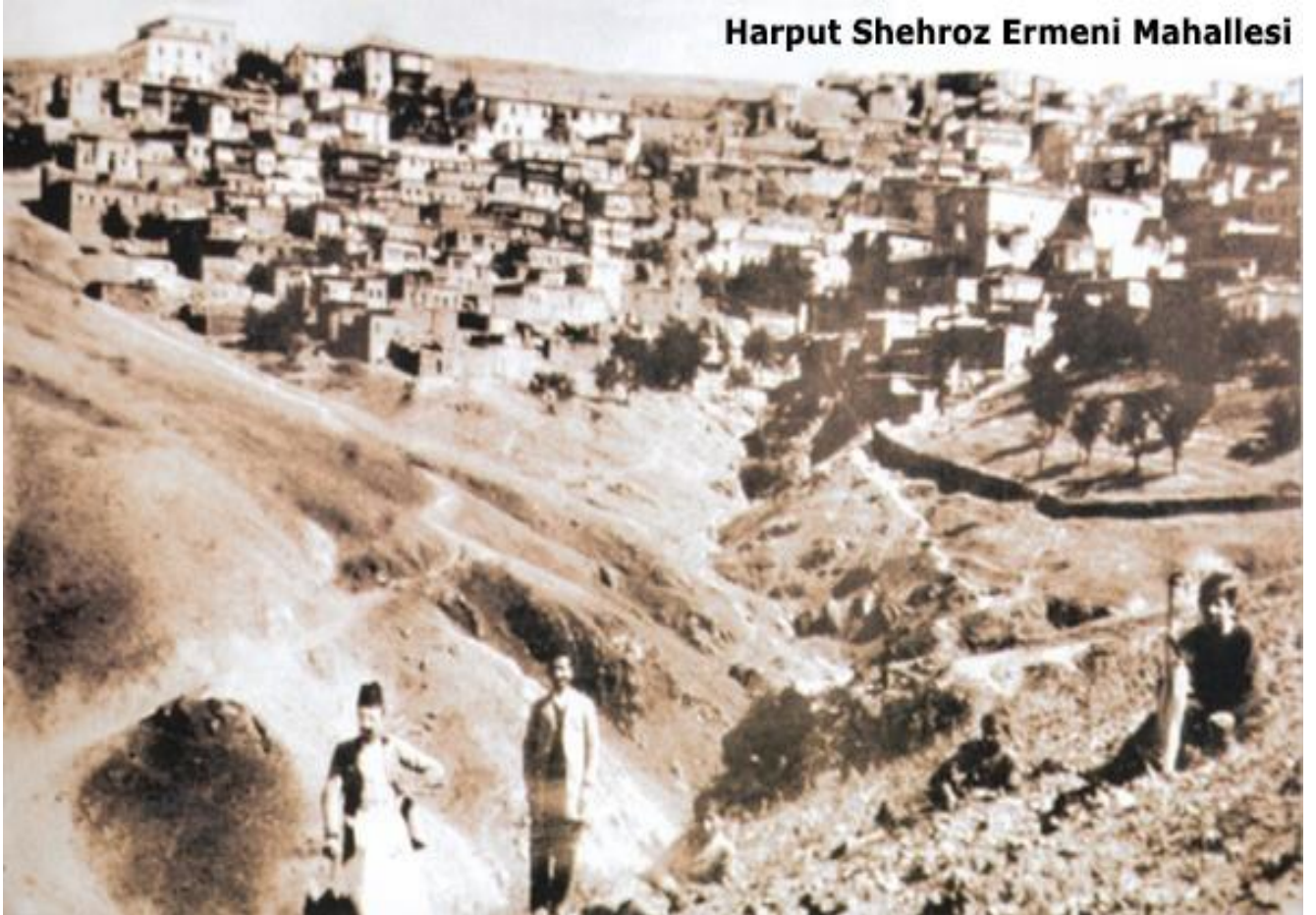
Norsis Mahallesi, 1905

3-Gürcübey

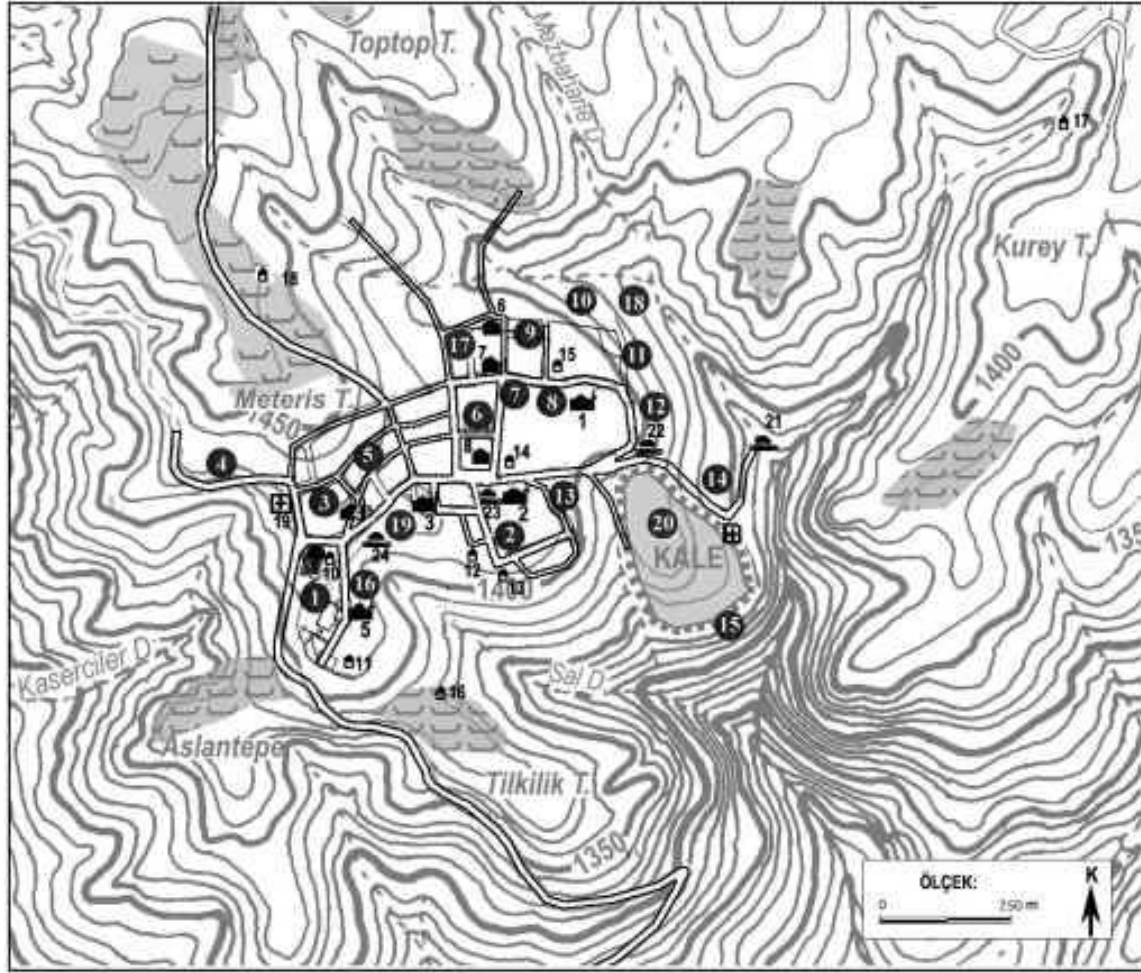
19. yüzyıl başlarında Harput Gürcübey Mahallesi

4-Şehroz (Yeni adı Kuyumcular Sitesi)

Harput Shehroz Ermeni Mahallesi

HARPUT'UN ESKİ YERLEŞİM PLÂNI, TARİHİ YAPILARI VE MAHALLELERİ

ACIKLAMALAR:

- Camiler
- Mescitler
- ▲ Hamamlar
- ▲ Türbeler
- ⊕ Kiliseler
- 1. Ulucamii
- 2. Sarahatun camii
- 3. Kurşunlu camii
- 4. Ağa camii
- 5. Alacalı camii
- 6. Esadiye camii
- 7. Ahi Musa camii
- 8. Meydan camii
- 9. Ahmet Bey camii
- 10. Murat Baba Türbesi
- 11. Beşik Baba Türbesi

- 12. Arap Baba Türbesi
- 13. Nadir Baba Türbesi
- 14. Zahri Baba Türbesi
- 15. Mansur Baba Türbesi
- 16. Üryan Baba Türbesi
- 17. Fatih Ahmet Baba Türbesi
- 18. Beyzade Efendi Türbesi
- 19. Sürp Agop Kilisesi
- 20. Yakubi (Meryem ana, Süryani) Kilisesi
- 21. Dabukhane
- 22. Kale hamamı
- 23. Cemşit hamamı
- 24. Hoca hamamı

MAHALLELER

- 1 Kayabaşı mahallesi
- 2 Sarahatun mahallesi
- 3 Ahmet Bey mahallesi
- 4 Şehroz mahallesi
- 5 Ağa mahallesi
- 6 Meydan mahallesi
- 7 Mûderris mahallesi
- 8 Cami-i Kebir mahallesi
- 9 Ahi Musa mahallesi
- 10 Arslaniye mahallesi
- 11 Gürcübey mahallesi
- 12 Kara Sufi mahallesi
- 13 Zahirîye mahallesi
- 14 Norsis mahallesi
- 15 Sinabud mahallesi
- 16 Alaca mescit mahallesi
- 17 Mescid-i Ortak mahallesi
- 18 Çelebi mahallesi
- 19 Hoca Hasan mahallesi
- 20 Kale mahallesi

Not: Haritada gösterilen eski yapılar bugün büyük ölçüde ayakta kalmamış olmaktadır

-Mahalleler

Kilise(ler) : Surp Hagop Kilisesi, Surp Garabed Kilisesi, Surp Stepannos (Isdepannos) Kilisesi ve Surp Nişan Kilisesi, Surp Sarkis. Surp Maran Manastırı ise camiye çevrilmiştir; günümüzde Ulu Cami olarak adlandırılmaktadır.

« Ulu Cami bir zamanlar adını Ermeni Aziz Maran'dan alan bir manastırdı. Zalim Türkler Ermeni nüfusunun bir kısmını türkleştirir ve manastırı camiye çevirirler. Halkın deyişlerine göre minare birkaç kez çöker ancak inşa edilen sonuncusu çarpık bir konumda kalır. Caminin bitişiğindeki küçük meydan hâlâ Keşiş Meydanı olarak adlandırılır ve bölge sakinleri hâlâ Ermeni isimlerini taşır. Örneğin Bedik Oğlu, Keşiş Oğlu, Tors Oghlu. O cami çarpık minaresiyle günümüze kadar gelmiştir. »

Yukarıdaki Ulu Cami'ye ait yazı (türkçe tercümesi-A. S./H.) 1931 yılında ele alınmıştır. Verilen bilgilerin sahibi Filibos Kazancıyan'dır (Փիլիպոս Կազանճեան/Խազանճեան); 1870 yılında günümüzde Kızılay olarak adlandırılan Keserig/Kesrik köyünde doğar. Harput ve köyleri (Խարքերդ եւ իր գիւղերը) adlı eserin yazarıdır.

Büyük övgü (!) ile derlenen « resmi tarih », manastırdan çevirme camii osmanlı sanatı gibi göstermektedir. Ermeni manastırına 12. yy'da Osmanlılar tarafından yapıldığına dair bir hikaye yazılıdır...

"Bütün bu karışık ve tartışmalı durumlarıyla birlikte, Harput Ulu Camii, yapım tarihi ve devirlerinden, konstrüksiyon ve özelliklerine varana kadar, henüz üzerinde gereğince durulmamış bir erken devir Anadolu Türk yapısı olarak, ciddi ekip araştırmalarının ilgisine açık şekilde durmaktadır -1969-."

İstanbul Üniversitesi Rektörü Güzel Sanatlar Bölümü başkanı Sanat tarihi, bizans kürsüsü başkanı araştırmacısı "Cami"'nin Artuklu geçmişinin tartışmalı olduğunu "ürkek" dille de olsa Sanat Tarihi Yıllığı, V 'te açıklamakda. Araştırmacı 1969 yılında manastır/camii'yi ziyaret eden, Ermeni asıllı Profesör Doktor Ara Altun'dur.

Ermeni tarihi, dini ile yakından bağlantılıdır : tarihimize sahip çıkmazsak, yakında ruhumuza da sahip çıkılacak...

Resim 2. Batıdan kemer (T.C.)

Okul(lar) : Mahalle veya Misyoner (Amerikan, Fransız, Alman) okulları.

- Sinamud (Sinabud, Sinebut) Mahallesi Ermeni Mektebi (84 öğrenci).
- Şehroz Mahallesi Ermeni Mektebi (75 erkek, 75 kız, toplam 150 öğrenci).
- Gürcübey Mahallesi Ermeni Mektebi (83 erkek, 83 kız, toplam 166 öğrenci).
- Çarşı Mahallesi Ermeni Rüşdiyesi (145 erkek, 80 kız, toplam 225 öğrenci).
- Çelebi Mehmet Mahallesi Ermeni Mektebi (79 öğrenci).
- Yukarı Mahalle, Fırat Koleji kız ve erkekler bölümleri (ilahiyat ve pedagoji bölümleri ile)
- Yukarı Mahalle, Merkez (Getronagan) Okulu (S. Hagop Kilisesi'ne bitişik); "Kırmızı Kolej" (Garmir Kolej) adıyla da bilinir çünkü binanın dış cephesi kırmızı renktedir (300 öğrenci).
- Aşağı Mahalle, Simpadyan kız-erkek ilk, orta ve lisesi.
- Aşağı Mahalle, S. Garadeb Kilisesi İlkokulu (Surp Garabed Kilisesi bitiğinde (70 öğrenci).
- Aşağı Mahalle Kız Okulu, Ermeni Protestan cemaatine aittir (200 öğrenci).
- Aşağı Mahalle Surp Stepannos (Isdepannos) Okulu, Surp Stepannos Kilisesi bitiğinde (60 öğrenci).
- Aşağı Mahalle, kale surlarının altında Ermenice eğitim veren Kapusenlerin Kız ve Erkek Okulları (200-250 öğrenci).
- Alman misyoner okulları.

27. – Dedeyolu * (Khokh ulya, Khokh Verin, Yukarı (Verin) Khok, Hoh, Hokh, Vejan, Վեժան, Խոխ ուլիա, Խոխ, Եիւթարի Զոհ, Վերի Խոխ, Խոխ Վերին)**

Koordinatlar : 38°28'09"K - 39°11'58"D.

İl merkezine 18 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyde 140 hanede 911 Ermeni. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 328 hanede 812 Ermeni (441 erkek ve 371 kadın) olarak gösterilmektedir.

20. yüzyıl başlarında 155 hanede Ermeni yaşamaktaydı.

Khokh köyü Hamidiye Katliamları sırasında yok edilir. Köy, Hüsynik'ten sonra en şiddetli olaylara sahne olur.

27 Ekim – 3 Kasım arasında süren 1915 Soykırımından ancak din değiştiren 40 aile kurtulabilir. Mezire'ye kaçmaları tavsiye edilen Ermeniler, henüz köyü terk etmişken Kürt ve Türk talan ve katliamlarına maruz kalırlar. Der Zor istikametine kaçanların bir kısmı hayatta kalmayı başarır.

Kilise(ler) : Surp Adsvadzadzin Kilisesi.

Okul(lar) : İki okul (50 öğrenci)

28. – Kavaktepe ** (Khokh Aşağı/Varin, Khokh Aşağı/sufia, Khakhon, Aşağı Huh, Hokh, Խոխ Ն, Hoh, Վարի/Ստորին) Խոխ, Խոխ Սուֆլա, Աշաղի Զոհ, Զաւաթթեփէ)

Koordinatlar : 38°30'42.48"K - 39°12'9.70"D.

İl merkezine 7 km uzaklıktadır.

Dedeyolu, Köyün Ermeni kız-erkek okulunun öğrencileri ve öğretim üyeleri. 1912.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, Varin Khokh'ta 11 hanede 52 Ermeni erkek kaydedilmiştir.

1878 Ermeni nüfus sayımına göre Varin Khokh'ta 15 hanede 91 Ermeni yaşamaktaydı. Eprigyan Ermeni nüfusunu 88 kişi olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 112 hanede 69 Ermeni (39 erkek ve 30 kadın) olarak gösterilmektedir.

Khokh köyü de Hamidiye Katliamları sırasında yok edilir. 20. yüzyılın başında 2500 Ermeni 1914'te hiç Ermeni yok.

Kilise(ler) : Yok.

29. – Şahinkaya (Khulakiugh, Khoulakiugh, Khulaküğ, Khoulakeoy, Khuleküğ, Ğula, Khulukkiugh, Khulagüğ, Hulakeg, Hulvenk, Holvenk, Holpenk, Hulfenk, Khulvenk, Xulevank, Khulevank, Hule, Խուլագյուղ Խուլագեն, Խուլա, Խուլե, Խուլագիւղ, Ղուլա, Յիւլուէնք, Յոլուէնք, Յուլվէնք, Խուլվէնք, Խուլեվանք, Գուլե, Պուղօվա, Կուլա, Ղուլե, Ղուլի, Խուլագեն, Ղուլա, Շահինքայա)

Koordinatlar : 38°41'35.93"K - 39°8'35.86"D.

İl merkezine 7-8 km uzaklıktadır. Tamamı Ermenilerden oluşan bir köydü.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 99 hanede 493 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1840 nüfus sayımı nüfusu 98 hanede 416 Ermeni erkek olarak göstermektedir. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köy nüfusu 200 hanede 1302 Ermenidir; Eprigyan Ermenilerin sayısını 1346 olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, 104 hanede 1037 Ermeni'den (550 erkek ve 487 kadın) oluşmaktadır.

Soykırım öncesinde Khulaküğ'de 240 hanede 1201 Ermeni'nin yaşadığı kaydedilmiştir. 1915 soykırımında Ermeniler katledildi ve tehciye zorlandılar.

Kilise(ler) : Surp Adsvadzadzin Protestan İbadethanesi, Surp Kevork Manastırı

Manastır kompleksi

Elazığ'a bağlı Khulakugh / Şahinkaya Köyü Ermeni Manastırından geriye kalan yıkıntılar...
(Foto Hakan Özcan)

Son kalan taşlar "korunmaya" alınmış.

1920'li yıllarda gaspedilir; metruk kalmış ve talan edilmiştir. Eklenti binalar tamamen yok olmuştur. Khaçkarların hepsi yıkılmış ve dikili oldukları eski mezarlıkta, görülebilecek hiçbir şey kalmamıştır. Aşağı tarafta, hâlâ yerinde duran bir havuz vardır, ancak Mustafa Kemal'in iktidar döneminde, bu havuzu besleyen çeşmenin kitabesi sökülümüş ve yerine Türkçe, düzmece bir kitabe yerleştirilmiştir.

Okul(ler) : İki okul. Surp Kevork Manastırı bitişiğindeki 1906 tarihinde yenilenen Apostolik okulunda kız-erkek toplam 100'e yakın öğrenci vardı. ve Protestan Ermenilerin de kendi okulları mevcuttu.

* **Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t21850-Kharberd-in-Ermeni-Ge-mi-ini-Yok-Etmek-i-in-Kurgulanm-Senaryoda.htm>

* <https://team-aow.discuforum.info/t2927-Surp-Kevork-Manast-r-Khule-koy-Harput.htm>

30. - Kıraç / Kıracköy (Khuraç, Խրաջ, Խըրաճ, Խըրաչ, Խըրաջ, Խրաճ, Խրաջթյոյ, Կրաչ, Խուրաճ, Զիրաչ, Զըրաճ)

Koordinatlar : 38°41'25"K - 39°26'37"D.

İl merkezine 16 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 39 hanede 178 Ermeni erkek, 1878 Ermeni nüfus sayımında 38 hanede 203 Ermeni yaşamaktaydı. 20. yüzyıl başında 50 hanede Ermeni aile yaşıyordu.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi (veya Surp Mergerios olarak da adlandırılırdı)

31. - Gurbet Mezre /Gurbet mezarası (Khurbet Mezre, Gümbet Mezre, Gurbet mezarası, Դուրպէթ Մեզիւրէ, Գուրպէթ, Դուրբաթ Մեզիւրէ, Դուրպէթ Մեզրէ, Կուրպէթ Մեզրէ)

Koordinatlar : 38°40'10.11"K - 39°20'23.27"D.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 5 hanede 26 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1878 Ermeni nüfus sayımında 49 Ermeni yaşamaktaydı. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde toplam 37 hanede 49 Ermeni (26 erkek ve 23 kadın) yaşamaktaydı.

Kilise(ler) : Surp Giragos Kilisesi

32. – Gümüşkavak (Hırhırik, Khurkhurig, Khurkhig, Hirhirik, Hurhur, Kherkheg, Khrkhrik, Khrkhik, Khirkhrik, Խըխիկ, Խըրխիկ, Խուրխիկ, Հիրհիրիկ, Հուրհուր, Խէրխէկ, Խրխիկ, Խեռխէկ, Խերխիկ, Խըրխիկ, Խիրխիկ, Խորխիկ, Խոխիկ, Խրխոկ, Խրխիկ, Խրխրիկ, Խէրխիկ, Խեռխէկ, Կիւմիւշքաւաք)

Koordinatlar : 38°38'23.85"K - 39°15'1.65"D.

İl merkezine 6 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1840 nüfus sayımı 9 hanede 26 Ermeni erkek, Eprigyan nüfusu 62 Ermeni göstermektedir.

20. yüzyıl başlarında köyde 20 hanede Ermeni'nin yaşadığı kaydedilmiştir.

1915 Soykırım öncesinde 20 hane Ermeni bulunuyordu. Soykırımı sırasında köyün nüfusu tamamen yok edilir.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi.

Okul(ler) : Bir okul (65 öğrenci).

33. – Kuyulu (Khuylu, Khule, Kuyuluköy, Koyulu, Huyye, Ğuylu, Tlgadin, Tulgadin, Tılgadin, Tılkatin, Haringit, Խուլլու, Ղոյլու, Թլկատին, Թիլկատի, Թլկատի, Թլկատիս, Թլդատի, Խոյլու, Խուլլի, Զուլլուլու, Զոյուլուլոյ, Թուլկատին, Խոյլու)

Koordinatlar : 38°35'35.01"K - 39°14'47.73"D.

İl merkezine 10-12 km uzaklıktadır.

Köyün ismi "til" (tepe) ve "Karin" isminden veya "dağ cesurları" suryanice kelimeden doğmuş olabilir. (N. Mardirosyan)

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köydü, nahiye müdürü tarafından yok edilir.

Harput Ovası Xuylu (Tılgadin). Bir nahiye müdürünün yok ettiği köy.

Nüfus : 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 348 hanede 1527 Ermeni (701 erkek ve 826 kadın) olarak gösterilmekte. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyde 279 hanede 2011 Ermeni; Eprigyan Ermenilerin sayısını 2066 olarak verir. Soykırım öncesi 360 hane de 3600 Ermeni yaşamaktaydı. 1895 ve 1915 katliamları sonucunda boşalır. Der Zor ve Urfa'ya sürülenlerde ancak 100 Ermeni kurtulabilir.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi, Surp Stepanos Kilisesi (1860), Surp Tavit. Bir Protestan İbadethanesi ve bitişiğinde okulu ve bir de Katolik Kilisesi bulunuyordu.

Okul(lar) : 20. yüzyıl başlarında Ermenilerin kız ve erkek öğrenciler için altı okulu vardı. (270 öğrenci)

Ermeni Apostolik Okulu Nersesyan'a 40-50, Protestan Ermeni Okulu'na 25-30 ve Katolik Ermeni Okulu'na 5-10 öğrenci devam ediyordu.

*** Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t14780-Tlgadin-Khuylu-Kuyulu-Elaz-g-ilinin-Merkez-ilcesine-bagl-koy.htm?q=kuyulu>

* <https://team-aow.discuforum.info/t26093-Harput-Ovasi-Xuylu-Tilgadin-Bir-nahiye-mudurunun-yok-ettigi-koy.htm>

34. – Yenikapı (Komk, Könk, Künk, Küng, Konk, Kunk, Gomk, Körpikân, Գոմք, Քոկսկ, Կոկք, Ենիքափը)

Koordinatlar : 38°35'50.76"K - 39°24'17.86"D

İl merkezine 25 km uzaklıktadır ve halen Keban Baraj Gölü altındadır.

"Գոսփ" Ermenice "ağillar" anlamına gelmektedir.

Köyün yakınında eski bir kalenin kalıntıları bulunmaktadır.

Nüfus : 1872-1873'te 130, 20. yüzyılın başında ise 200'den fazla hanede 1100 Ermeni yaşamaktaydı. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyde 190 hanede 1111 Ermeni yaşamaktadır. Eprigyan Ermeni nüfusunu 1011 olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 792 Ermeni (412 erkek ve 380 kadın) olarak gösterilmektedir.

1896 katliamı sırasında köy okulu ve kilise ateşe verildi, nüfusun büyük bir kısmı katledildi.

Kilise(ler) : Surp Garabed Kilisesi 1896 yılında yakılır. 1897 yılında yerine Surp Nşan Kilisesi (Kevorkyan Komk Manastırı olarak anar; bazı kaynaklarda ise Surp Pirgiç Kilisesi olarak yazar) inşa edilir.

Okul(lar) : 1870'lerde köyde bir Ermeni okulu faaliyet gösteriyordu. 1897'de Surp Nşan Kilisesi yanında bir okul inşa edilir. 1910 tarihinde 25'i kız olmak üzere 160 öğrencisi vardı. 1915 yılına kadar işlevini sürdürdü.

Haziran 1915'te köyün ahalisi, Diyarbakır taraflarına sürülerek topluca yok edildi. Mucizevi bir şekilde kurtarılan 80 çocuk daha sonra Doğu Ermenistan'a sığınır.

35. – Konakalmaz (Konak Almaz, Զոնաքալմազ, Գոնազ Ալմազ, Գոնազ Ալմազ, Գոնազալմազ , Ղոնաղ-Ալմազ, Կոնքալմազ)

Koordinatlar : 38°38'10.74"K - 39°38'48.23"D.

İl merkezine 45 km uzaklıktadır.

Nüfus : 19. Yüzyıl sonlarında 54 hanede Ermeni yaşamaktaydı. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyün nüfusu 34 hanede 245 Ermeni'den oluşmaktadır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde Ermenilerin sayısında bir düşüş izlenmekte, nüfus, 31 hanede 126 Ermeni (76 erkek ve 50 kadın). 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edilirler. Çoğu sürgüne giderken öldürülür.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul (20 öğrenci).

36. – Körpe (Korpe, Korpa, Körpe, Keropéh, Բեկորբե, Բեորիե, Բերովբե, Բեորբե, Բորիա, Բոփրա, Բորիե, Բեորիե, Բերովիե, Բորիե, Բյորիե, Բեորիե, Բյոռիե, Բյորբե, Բյորփա, Բորփու)

Koordinatlar : 38°45'15.33"K - 39°7'57.99"D.

İl merkezine 17 km uzaklıktadır.

Tamamı Ermenilerden oluşan köyün adı "Kevorbe" isminin çarpık halidir.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına göre 175 hanede 1255 Ermeni yaşamaktaydı. Eprigyan, nüfusu 1055 olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde köyde, 149 hanede 932 Ermeni (492 erkek ve 440 kadın) yaşadığı gösterilmektedir.

20. yüzyıl başında 175-200 hane Ermeni yaşamaktaydı. 1915 Soykırım öncesinde köyde 102 hanede 570 Ermeni vardı. Köy, Hamidiye Katliamları'ndan da ciddi biçimde zarar görmüştür.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi bazı kaynaklarda Surp Asdvadzadzin olarak adlandırılmakta.

Okul(lar) : Bir okul (140 öğrenci). 1908 senesinde erkek öğrenciler için yeni bir okul kurulur ve eski okul da kız öğrencilere ayrılır.

* **Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t7002-KORPE-KOYU.htm>

37. – Elazığ (Mezre, Mezere, Mezire, Mamuret-ül Aziz, Elazık, Elaziz, Mamuretülaziz, Էլազըղ, Մեզիրե, Մեզիրե, Մեզիրե, Մեզերե, Մամուրեթուկ Ազիզ, Մեզրե, Աղավաթ-Մազասար, Էլ Ազիզ, Էլազըզ, Էլազըկ, Էլազըղ, Մազարա, Մեզարա)

Koordinatlar : 38°40'54.44"K - 39°13'30.10"D.

1617'de Kharberd'li (26. Harput) Ermeniler tarafından kurulmuştur. 5 mahalleden oluşmaktaydı ve bunların 4'ünde Ermeniler yaşamaktaydı.

İl merkezine 5 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımı 2050 Ermeni göstermekte, Eprigyan 1658 olarak aktarmakta.

1894 Mamuret-ül Aziz salnamesine göre 2154 Ermeni yaşamaktaydı (1126 Erkek, 1028 kadın). 1914 Ermeni nüfus sayımı 683 hanede 4580 Ermeni göstermekte.

Kilise(ler) : Apostolik Ermenilere ait Surp Sargis ve Surb Astvadadzin kiliseleri ile Ermeni Protestan (1887) İbadethanesi ve Katoliklere (1889) ait kiliseler.

Okul(lar) : Ulusal Merkez Koleji (1892), Kız Koleji, Ermeni Ruhban Okulu (1911).

38. – Mollakendi (Mollaköy, Mollagüğ, Մոլլագեն, Մոլլաքենսի, Մոլլաքենսի, Մոլլաքեօյ, Մոլլագյուն, Մոլլաքենի)

Koordinatlar : 38°34'38"K - 39°19'58"D.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 6 hanede 24 Ermeni erkek kayıtlı. 1878 tarihinden sonra köy tamamen Müslüman köyü olarak geçmektedir. Ermeniler 1914'e kadar köyde yaşamaktaydılar. 1915 tarihinden sonra Ermeni kalmaz.

Kilise(ler) : Yok.

39. – Çatalçeşme (Morenig, Morenik Mornik, Bolis, Mouriniks, Morniğ , Morning, Մորնիկ, Մորենիկ, Մորենիկ, Մորմենի, Մորենիկ, Մորենիք, Մորինիկ, Մորնիկ, Մուրենիք, Մուրինիկ, Մուրինքս, Պզտիկ Պոլիս, Չաթալչեշմե)

Koordinatlar : 38°40'16.25"K - 39°16'8.62"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy. Ermenice "böğürtlen" demektir. Adını "Murinks" kalesinden aldığı araştırmalarda ortaya çıkmıştır. Ahalisi ise "Bızdig Bolis" (küçük şehir) olarak adlandırmakta.

İl merkezine 2-3 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1840 nüfus sayımı 72 hanede 204 Ermeni erkek, 1872-1874 yıllarında 94 Ermeni hanesi, 1878 Ermeni nüfus sayımı ise 97 hanede 811 Ermeni göstermekte. Eprigyan, Morenig'te Türk yaşadığına dair bir bilge aktarmaz ve Ermeni nüfusunu 818 şeklinde belirtir.

1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 124 hanede 677 Ermeni (352 erkek ve 325 kadın) göstermekte. 1903 tarihinde 819 Ermeni vardır. Soykırım öncesinde Morenig'te 127 hanede yaşayan 660 Ermeni vardı. 1915'de köy yok edilir, sakinleri ise katledilir; sağ kalanlar zorla tehciire tabi tutulur.

Kilise(ler) : Surp Barsam Kilisesi ve bir protestan ibadethanesi.

Okul(lar) : İki okul (Apostolik ve Protestan Ermenileri kız ve erkek okulları 65 öğrenci).

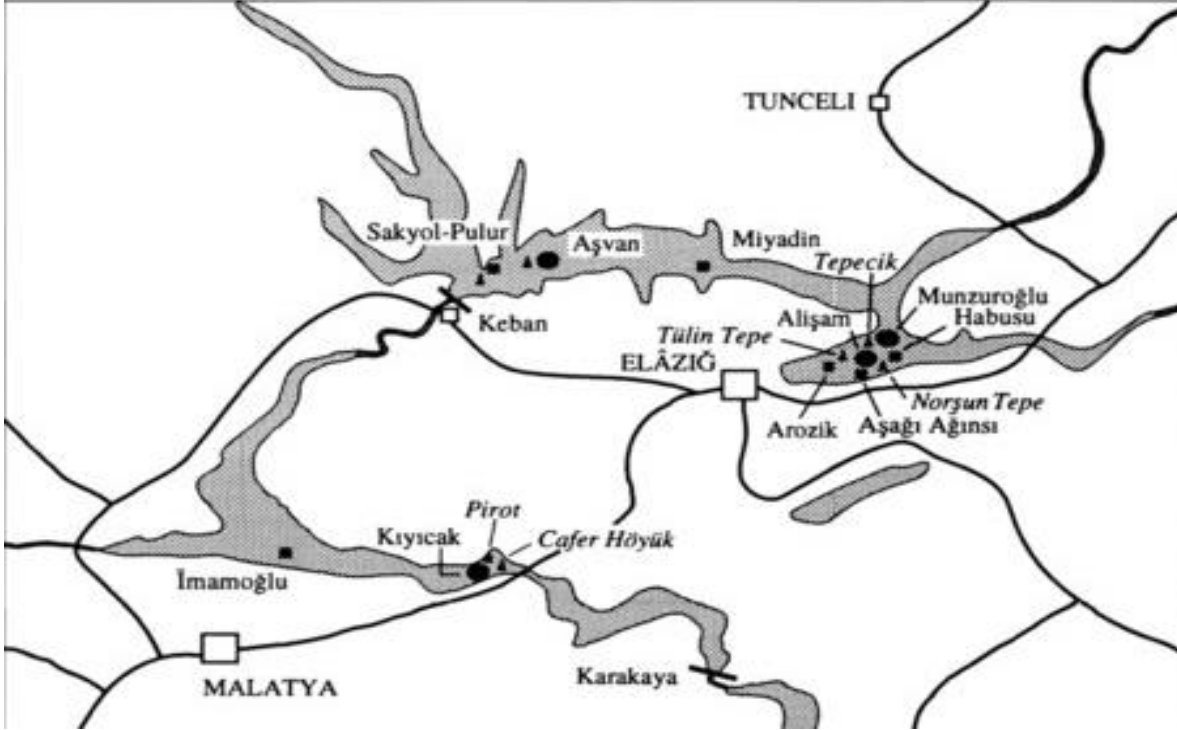
Հ.Յ.Դաշնակցության պատանեկան խումբերեն մեկը, կազմուած 1911ին, Խաղբերդի Մորենիկ գիւղին մէջ:

40. – Munzuroğlu (Munzur Oğlu, Munzar, Muzur Oğlu/Oğlu, Muzuroğlu, Tepecik, Munsuroğlu, Մուզուրօղլու, Մունզարօղլու, Մունզար Օղլու, Մուզուր Օղլու, Մանզուր Օղլու, Մանազուր Օղլի, Մունզար Օղլի, Մուզուր Օղլի, Մուզուր Օղլու)

Koordinatlar : 38°39'18.96"K - 39°28'2.74"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köydü. Günümüzde Keban Barajı suları altındadır.

İl merkezine 20 km uzaklıktadır.

Carte Hillman 1970

Resim 5: Keban Projesi kapsamında incelenen köy yerleşimleri (Munzuroğlu köyü)

Nüfus : 1872-1873'de 700 Ermeni yaşamaktaydı.

1840 nüfus sayımı 47 hanede 260 Ermeni erkek aktarmaktadır. 1878 Ermeni nüfus sayımında nüfus 79 hanede 511 Ermeni şeklinde kaydedilmiştir. Eprigyan Ermeni nüfusunu 499 olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre toplam 57 hanede 443 Ermeni (227 erkek ve 216 kadın) yaşamaktadır. Soykırım öncesinde 40 hanede 250 Ermeni kalmıştır. 1915 soykırımında Ermeniler katledilir, kurtulanlar ise tehir edilirler.

Kilise(ler) : Surp Minas Kilisesi

Okul(lar) : Bir okul (Sur Minas Kilisesi bitişiğinde, 35 öğrenci).

41. – Yünlüce (Mopi, Mori, Muri, Mouri, Muru, Mürü, Murin, Musin, Մուրի, Մուրու, Մուրին, Մուռին, Մուռի, Մորի, Մզի, Մդե, Մդի, Մուդի, Եիւնլիւճէ)

Koordinatlar : 38°36'12.73"K - 39°20'41.96"D.

İl merkezine 14 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında köyde 32 hanede 132 Ermeni erkek, 1840 nüfus sayımında 36 hanede 119 Ermeni erkek yaşadığını aktarmaktadır. 1872-1873 tarihlerinde 34 hanede 250 Ermeni yaşamaktaydı. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyün nüfusu 57 hanede 301 Ermeni vardı.

1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre Muri'de, toplam 46 hanede 215 Ermeni (115 erkek ve 100 kadın) kaydı var. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyün nüfusu 57 hanede 301 Ermeni olarak gözükmekte.

Soykırım öncesinde 31 hanede sadece 200 Ermeni kalmıştır.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi, Surp Garabed Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul (30 öğrenci)

42. – Bağlarca (Nekereg, Nekerek, Nekrek, Nakrag, Kagrak, Hınagrak, Hin Agarak, Hnakarag, Nekrek, Պալարճա, Հնագարակ, Նագրակ, Նեգերեկ, Նեքերեկ, Հին Ագարակ, Հնագրակ, Հնադարակ, Նագարակ, Նեքերեկ, Պաղարճա)

Koordinatlar : 38°38'41.46"K 39°2'49.42"D.

İl merkezine 16 km uzaklıktadır. Tamamı Ermenilerden oluşan bir köydü.

Ermenice "Հնագարակ" (Hnakarag) "eski çiftlik" anlamındadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında köyde yaşayan 40 hanede 192 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1878 Ermeni nüfus sayımı verileri 42 hanede 239 Ermeninin yaşadığını gösterir. Eprigyan 32 Türk ve 229 Ermeni yaşadığını belirtir.

1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi 76 hanede 281 Ermeni (158 erkek ve 123 kadın) gösterir.

20. Yüzyıl başlarında 42 hanede 239 Ermeni yaşamaktaydı. 1915 Soykırımında köy harabeye çevrilir.

Kilise(ler) : Surp Minas Kilisesi ve Surp Kevork Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul (35 öğrenci)

43. – Akçakiraz (Parchanj, Parçanc, Perçenc, Perçenç, Parchanj, Barcanç, Barbaç, Pırçenc, Փերջենջ, Բարջանճ, Բառջանճ, Բառջանջ, Բարեջան, Բարճանճ, Բարբաչ, Բարջանջ, Բեռջենջ, Բեռջենջ, Բերջենջ, Բերջենջ, Փարջանց, Փերջենջ, Փարջանջ, Փարբունջ, Փարջանջ, Փարփանջ, Փարփին, Փերջենճ, Փերջենճ, Փերջենջ, Փերփեն, Փերջենչ, Փարաջանջ, Աբջափրազ)

1-Hovhannes Garabedian, 2-wife Satenig, 3-son Haig, 4-daughter Hayasdan and 5-Yeghisapet, 6-Hovnatan H. Krikorian, 7-wife Yeghisapet, 8-son Hovhannes (Parsekhenk), 9-Stepan Parsekh Krikorian, 10-wife Eva, 11-daughter Azadouhi and 12-Jouhar and 13-Sara, 14-Mardiros G. Tatoian, 15-

wife Mariam, 16-son Khazar and 17-Krikor and 18-Hrant and 19-daughter Rosie—Upper Tatoenk, 20-Sahag Mateosian, 21-wife Eva, [22]-son Tateos, 23-daughter Mariam, Khachalonk, 24-Manoug Tepourma Giragosian, 25-Manoug Krikorian.

Koordinatlar : 38°37'5.01"K - 39°16'10.67"D.

İl merkezine 5 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 95 hanede 404 Ermeni erkek vardı. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyün nüfusu 220 hanede 1319 Ermeniydi. Eprigyan, köyde 1267 Ermeni yaşadığını belirtir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi toplam 417 hanede 973 Ermeni (503 erkek ve 470 kadın) olarak aktarmakta. 1915 Soykırım öncesi Ermenilerin sayısı 2000'di.

Köy 1895 ve 1915'de olmak üzere iki kere tahrip ve kırım yaşadı. 1915'de Ermeniler zorunlu tehcirle köyü terk ederler.

Kilise(ler) : Surp Pırgıç Kilisesi (1840), Protestan İbadethanesi

Okul(lar) : İki okul (115 öğrenci)

44. – Saray (Saray, Sara, Seray, Սարայ, Սարա, Սերայ, Սերայ)

Koordinatlar : 38°41'27.04″K - 39°15'6.07″D.

Saray, Husenig yakınlarında küçük bir yerleşimdir.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyde 14 hanede 90 Ermeni yaşamaktaydı. Eprigyan Ermeni sayısını 81 olarak gösterir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu toplam 52 hanede 121 Ermeni (61 erkek ve 60 kadın) olarak aktarmaktadır. Soykırım öncesinde köyde hâlâ 16 hane Ermeni yaşamaktaydı.

Kilise(ler) : Kilise yoktur.

45. – Sarıkamış (Sarıkamış, Saru Kamış, Sarekamish, Sariğamiş, Sarekamish, Սարըգամըշ, Սարըգամիշ, Սարըքամիշ, Սարու քամիշ, Սարըղամիշ, Սարը խամիշ, Սարը Ղամիշ, Սարըքամըշ)

Koordinatlar : 38°35'44.69″K - 39°40'48.32″D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köydü.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 59 hanede 251 Ermeni erkek, 1878 Ermeni nüfus sayımına göre nüfus 80 hanede 535 Ermeniden oluşmaktadır. Eprigyan Ermeni sayısını 525 olarak gösterir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi 110 hanede 396 Ermeni (207 erkek ve 189 kadın) olarak aktarır. 1895'de köy talan edildi.

Soykırım öncesinde Ermeni nüfusu giderek azalmış 58 hanede 346 kişiye düşmüştür. 1915 Soykırımında Ermeniler kıyıma uğrar sağ kalanlar ise zorunlu tehcire tabi tutulur.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi (bazı kaynaklarda Surp Sarkis Kilisesi)

Okul(lar) : Bir okul (40 öğrenci)

46. – Çağlar (Sarptsik, Sarpulu, Sarpuli, Sargılı, Sarbtsik, Sarpılı, Sarpeli, Սարբըցիկ, Սարբըցի, Սարբուլու, Սարբուլի, Սարբըցիք, Սարբցիք, Սարփըլի, Սարբըլի, Սարբուցիք, Սարբցիք, Սարբուլու, Չալլար, Չաղլար)

Koordinatlar : 38°35'17.40″K - 39°22'30.43″D.

İl merkezine 18 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 10 hanede 68 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu toplam 84 hanede 108 Ermeni (55 erkek ve 53 kadın), Kevorkian ise 16 hanede 149 Ermeni yazar. Eprigyan'da geçmemektedir.

Köyün Ermeniler tarafından kurulmuştur. 1915 Soykırımı'na kadar büyük çoğunluğu Ermeniler teşkil etmekteydiler.

Kilise(ler) : Bir kilise.

Okul(lar) : Bir okul (50 öğrenci).

**47. – Güngören (Şemşi, Shemshi, Şamuşi, Şemşiköy, Şemuşi ,
Շեմսի, Շեմսի, Շեմշի, Շամսի, Շամուշի, Շեմշիգեոյ, Կիւնկօրէն)**

Koordinatlar : 38°37'12.38"K - 39°24'6.28"D.

Bugün Keban Barajı'nın suları altındadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına göre Şemşi'de 48 hanede 321 Ermeni yaşamaktaydı. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu 56 hanede 317 Ermeni (169 erkek ve 148 kadın) şeklinde verir.

Soykırım öncesinde Ermeni nüfusu azalmış 40 hanede 235 kişiye düşmüştür.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin.

Okul(lar) : Bir okul (40 öğrenci).

**48. – Bahçekap (Shentil, Şentil, Şuntil, Şintil, Şıntil, Շուկաթի,
Շիւթի, Շնթի, Շենթի, Պահէքափը)**

Koordinatlar : 38°33'56.94"K - 39°16'10.99"D.

İl merkezine 12 km uzaklıktadır.

Çoğunluğu Ermenilerden oluşan bir köy. Köyün adı (Şıntil/ Շնթի) "bina tepesi" anlamındadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 92 hanede 358 Ermeni kaydedilmiştir.

1872-1873 tarihlerinde köyde 95 hane Ermeni vardı.

1878 Ermeni nüfus sayımına göre Şentil'in nüfusu 108 hanede 711 Ermeni'den oluşmaktadır. Eprigyan Ermeni nüfusunu 303 kişi olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu 56 hanede 317 Ermeni (169 erkek ve 148 kadın) şeklinde verir.

Soykırım öncesinde Ermeni nüfusu azalmış 45 hanede 255 Ermeni kalmıştır.

1915 Soykırımı sırasında köy yıkılır ve nüfusu zorla yerinden edilir.

Kilise(ler) : Surp Sarkis Kilisesi (veya Surp Asdvadzadzin)

Okul(lar) : Surp Sarkis Kilisesi bitişiğinde birer kız ve erkek okulu (65 öğrenci).

**49. – Aşağı Bağ (Şeykhacı, Şeyh Hacı (Varin), Şeyhhacı, Aşağı
Şekhhacı, Şıkhacı, Şıhhacı , Sheykh Haji Varin, Sheykh Haji ,
Ափաջի, Շէյխ Զաքի, Շըխանի, Շէյղ Զաճի, Շէյխ Զաճի
(Վարին), Շըխ հաճի (վարի), Աշաղը Պաղ)**

Koordinatlar : 38°38'13.28"K - 39°35'0.75"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy.

Günümüzde aşağı kısım sular altındadır.

Eski kaynakların genelinde yukarı kısım ve aşağı kısım şeklinde ayrılmış tek bir köy olarak geçmektedir.

Nüfus : 1850 tarihlerinde birkaç Ermeni aile tarafından kurulmuştur. 20. yüzyıl başlarında 50 kişiye ulaşmıştı. Birinci Dünya Savaşı yıllarında tahrip edilmiştir.

Kilise(ler) : Surp Pırgiç Kilisesi

Okul(lar) : Bir okul.

50. – Yukarı Bağ (Yukarıbağ, Şeykhacı, Şeyh Hacı (Verin), Sheykh Haji Verin Şuğacı, Şeyhhaciköy, Şihacı, Şeyhhacı, Շրխանի, Շէյղ Զահի, Շէյխ Զահի (Վերին), Շէյխ Զաջի, Շուղահի, Շէյխահիքեոյ, Շրխ հահի (Վերի), Շէյխաջի (Շխաջի) Ստորին, Եւթարը Պաղ)

Koordinatlar : 38°37'13.28"K - 39°35'6.51"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımı kayıtlarında 52 hanede 252 Ermeni vardı.

1840 nüfus sayımında 90 hanede 336 Ermeni erkek kayıtlıdır.

1872-1873 yıllarında 80 hane de Ermeniler yaşamaktaydı. 19. Yüzyıl sonlarında hane sayısı 100'e ulaşır.

1878 Ermeni nüfus sayımına göre 80 hanede 603 Ermeni yaşamaktadır. Eprigyan 655 olarak değiştirir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu toplam 188 hanede 600 Ermeni (336 erkek ve 264 kadın) olarak aktarmaktadır.

Soykırım öncesinde nüfus 72 hanede 590 Ermeni kaydedilmiştir.

Kilise(ler) : Surp Pırgıç Kilisesi, Surp Asdvadzadzin kilisesi.

Okul(lar) : İki okul (95 öğrenci).

51. – Olgunlar (Soursouri, Sursuri, Sorsori, Sursuru, Sürsürü, Sursi, Sorsire, Սուրսուրի, Սորսուրի, Սորսորի, Սորսոր, Սուրսուրու, Սյուրնիք, Սյուրսյուրի, Սուրի, Սորսարի, Սորսըրե, Սորսորե, Սորսրե, Սորսրի, Սորսյուրա Սորսյուրի, Սիւրսիւրիւ, Սորսորո Սյուրնիք, Սյուրսյուրի, Սուրի, Սորսրե, Սորսրի, Սուրսերի, Սուրսի, Օլկունլար)

Koordinatlar : 38°40'0.67"K - 39°12'28.49"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy. İl merkezine 6 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1840 Osmanlı nüfus sayımında 134 hanede 646 Ermeni erkek kayıtlıdır.

1872-1873 yıllarında 190 hanede 1200 Ermeni yaşamaktaydı.

1878 Ermeni nüfus sayımına göre nüfus 173 hanede 1362 kişidir. Eprigyan nüfusu 1058 kişi olarak aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu 179 hanede 1094 Ermeni (594 erkek ve 500 kadın) şeklinde verir.

1915 Soykırım öncesi Sursuri'de 170 hanede 1100 Ermeni yaşamaktaydı.

Kilise(ler) : Surp Garabed Kilisesi ve Surp Kevork Manastırı (veya Sursuri Manastırı. Kapısında 1512 tarihli heykel vardı.

Okul(lar) : Bir okul (100 öğrenci).

52. – Tadım (Tadem, Tadiim, Datem, Dadíma, Dadım, Dadim, Դատեմ, Դատիմ, Դատիմա, Դատեմաբերդ, Դատմա, Թատեմ, Դատըմ)

Koordinatlar : 38°34'19.36"K - 39°10'26.47"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köydü; İl merkezine 14 km uzaklıktadır. Dördüncü Büyük Hayk Ermenistan'ının başkentiydi. 20. yy başlarında Tadem Kalesi tamamiyle yıkılıp taş yığınınına döner.

1938-1939 yılları arasında Tadım'dan Bizans Lahitlerinin Elazığ'a getirilişi

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 153 hanede 738 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1840 nüfus sayımında 157 hanede 637 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre Tadım'da 200 hanede 1450 Ermeni, 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu toplam 266 hanede 1582 Ermeni (810 erkek ve 772 kadın) kaydedilmiştir. Soykırım öncesinde nüfus 225 hanede 1300 Ermeni olarak kaydedilmiştir.

Hamidiye Katliamları ve göç etkisini göstermiştir. 1915 Soykırımında Ermeni halk tümüyle tehcir edilir.

Osmanlı rejiminin sürekli zulmüne maruz kalan Tadem Ermenileri bedelini ağır ödeR.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi (Bazı kaynaklarda Surp Simon) ve Surp Asdvadzadzin Manastırı (Tademavank, Tadem vank, Tadım Manastır kilisesi; Tateos harisi tarafından inşa ettirilir.)

Bir Katolik şapel; yıkıntı halindeki Hovhannes Mgrdiç şapeli.

Okul(lar) : Dört okul (200 öğrenci). (Kilise bitişiğindeki okulun 100 öğrencisi vardı.)

* **Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t21094-Harput-Tadem-Meryem-Ana-Surp-Asdvadzadzin-Kilisesi.htm>

* <https://team-aow.discuforum.info/t22016-Destruction-at-Tadem-The-Purge-of-the-Armenians.htm>

53. – Doğankuş (Telandzig, Tulandzig, Tulantsig, Tilenzit, Telandzik, Tılantsik, Til Andzit, Tilansig, Tilenzik, Tilenzit, Tıantsik, Tılandzil, Tılandzig, Anzît, Handzit, Tell Hanzît, Anzitênê, Թլանցիկ (Անձիտ), Թլանցիք, Թելանցիկ, Թուլանձիկ, Թուլանցիկ, Թիլենզիթ, Թելանզիտ, Թիլանզիդ, Թիլանզիտ, Թիլենզիդ, Թլանզիդ, Թլանզիտ, Թլանզիկ, Տողանքուշ)

Koordinatlar : 38°36'55.51"K - 39°18'17.07"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köydü. İl merkezine 13 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1840 nüfus sayımında 21 hanede 57 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre Telandzig'de 17 hanede 111 Ermeni kayıtlıdır. 20. yüzyıl başlarında nüfusu 100 kişiydi. Soykırım öncesinde köyde 5 hanede sadece 20 Ermeni yaşamaktaydı. Köyün sakinleri 1915 Soykırımı sırasında katledildi ve yerlerinden edildi.

Kilise(ler) : Surp Sarkis Kilisesi

Harput dolaylarında sürgün kafilesi

54. – Yazıkonak (Vartatil, Vartetil, Vartatel, Vardatil, Vardetil, Vertetil, Վարդաթիլ, Վարդերթել, Վարդաթել, Վարդատիլ, Վարդադիլ, Վարդաթեր, Վարդաթիր, Վարդատիլ, Վարդերթել, Վարտատիլ, Վերդեդի, Վարդաթիլ, Վարդերթիլ, Եազըբոնաթ)

Koordinatlar : 38°36'55.51"K - 39°18'17.07"D.

İl merkezine 8-10 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 44 hanede 180 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre Vartatil'in nüfusu artarak 61 hanede 521 Ermeni olur. Soykırım arifesinde nüfus azalmış ve 70 hanede 360 Ermeni'ye düşer. Bazmaveb 72 hane olduğunu işaret eder. 1903 tarihinde Ermenilerin sayısı 510 kişiye yükselir.

1915 Soykırımı sırasında köy yıkılır, Ermeniler soyulup katledilir; sağ kalanlar zorla tehcir edilir.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi.

Okul(lar) : Surp Kevork Kilisesi'nin yanında birer kız ve erkek okulları (85 öğrenci).

55. – Kuşhane (Vartenik (Yukarı), Vartenig, Vardenik, Vartinik, Ertmneg, Վարդենիք, Վարդինիք, Զուշհանե)

Koordinatlar : 38°34'11"K - 39°44'08"D.

Ermenice "gülistan, güllük". İl merkezine 65 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 17 hanede 81 Ermeni erkek, 1840 nüfus sayımında ise 15 hanede 66 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1878 Ermeni nüfus sayımı nüfusta azalmaya işaret etmekte 7 hanede 35 Ermeni göstermektedir. Eprigyan da aynı verileri aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre Vartenik'te toplam 39 hanede 29 Ermeni (21 erkek ve 8 kadın) yaşamaktadır. 20. yüzyıl başlarında 65 hanede 325 Ermeni yaşamaktaydı. Soykırım öncesinde 1914'te Vartenik'te hiç Ermeni yaşamamaktadır.

Kilise(ler) : 1730 tarihinde inşa edilen Surp Sarkis Kilisesi Türkler tarafında tahrip edilir ve Ermeniler din değiştirmeye mecbur edilir.

* **Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t8756-HELP-ME.htm>

* <https://team-aow.discuforum.info/t7134-Morenig-and-Vartenig.htm>

56. – Sinanköy (Küçük Encüz, Vecan, Vican, Sihan, Sinan, Sinanköy, Vejan, Vıjan, Վժան, Վզան, Վազան, Սիհան, Վեճան, Վիճան, Սինանթեօյ, Սինան)

Koordinatlar : 38°37'26"K - 39°02'04"D.

İl merkezine 17 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımında nüfus, 8 hanede 65 Ermeni gösterilir. Eprigyan, Vecan'da 48 Ermeni tespit etmiştir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu toplam 15 hanede 19 Ermeni (9 erkek ve 10 kadın) göstermektedir. Soykırım öncesi Vecan'da 5 hanede 30 Ermeni yaşamaktaydı.

Kilise(ler) : Yok.

57. - Virane Mezre (Mezre-Veri, Verin Mezre, Yukarı Mezre, Yukarı Mezire, Mezireh, Վերի Մեզիրե, Վերին Մեզրե, Վերի-Մեզրե, Վերին Մեզրե, Եուֆարի Մեզրե, Վիրանե Մեզրե)

Koordinatlar : 38°41'29.38"K 39°12'49.50"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy.

Nüfus : Sirvantsdians köyde 14 hane Ermeni yaşadığından bahseder. Eprigyan, köyde sadece Ermenilerin yaşadığını ve nüfusun 114 kişi olduğunu aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi ayrıca böyle bir yerden bahsetmez.

Soykırım öncesinden nüfus çoğalmış, 30 hanede 197 Ermeni'ye yükselmiştir (Kevorkian).

Kilise(ler) : Surp Krikor Lusavoriç Kilisesi, Surp Yeğisapet adında adak şapeli.

Okul(lar) : Bir okul (70 öğrenci).

58. – Aksaray (Yegheki, Yegheke, Yeğeki, Yeğezi, Eğeki , Iğinki, İğiki Yukarı, Yeğigi, Yeğegi, Yığinki, Եղեգի, Եղեգի, Իկիգի, Եղեքի, Աքսարայ).

Koordinatlar : 38°39'43.87"K 39°13'44.45"D.

Ermenice yeğeki "durgunsu, sazlıköy, kamış" (roseau) anlamındadır.

2012'de Yeğeki'deki Ermeni varlığına dair tek kalıntı üç sahipsiz mezar taşıydı...

İl merkezine 3 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1840 nüfus sayımında 90 hanede 391 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1872-1873 tarihlğinde köyde 128 hanede 1135 Ermeni yaşamaktaydı. 1878 Ermeni nüfus sayımı, 126 hanede 1019 Ermeni gösterilmekte. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyde toplam 310 hanede 1073 Ermeni (573 erkek ve 500 kadın) gözükmektedir. Kevorkyan 253 hanede 1610 Ermeninin yaşadığını yazar. Soykırım öncesinde 180 hanede 1800 Ermeni yaşamaktaydı. 1915 soykırımında bir kısmı öldürüldü bir kısmı ise göçe zorlanır.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi (veya Surp Hovhannes Adak yeri), Surp Kevork Kilisesi (ahşap).

Okul(lar) : Surp Nışan Okulu ve bir ikinci okul. (155 öğrenci kız ve erkek).

1860 tarihlerinde işlevini sürdüren kilisenin birkaç on öğrencisi vardı. 1892 yılında köyde kurulan "Okul sevenler Birliği" eğitim ve öğretime büyük katı verir.

* **Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t7070-Yegheki.htm>

* <https://www.wikiwand.com/hy/%D4%B5%D5%B2%D5%A5%D5%A3%D5%AB>

59. – Yenice (Yenica, Yekice, Ենիճե, ԵԷնիճե, Ենիճե , Ենիճա, Եբիճե, Ենեճի, Ենիջե, Ենեճի, Յենիճե)

Koordinatlar : 38°34'53.28"K - 39°16'52.29"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy. Yenice, günümüzde Parçanc'ın (cf. 43) bir mahallesi konumundadır. İl merkezine 28-29 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımı köyde sadece Ermenilerin yaşadığını belirtmektedir ve nüfus, 16 hanede 101 kişidir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine de Yenice'nin bir Ermeni köyü olduğunu tasdikler. Nüfus, 13 hanede yaşayan 71 kişi (32 erkek ve 39 kadın) şeklinde verilmiştir.

Soykırım öncesinde Yenice'de hiç Ermeni kaydedilmemiştir Ermeniler, soykırım öncesinde Müslümanlaşmış, Hamidiye Katliamları sırasında din değiştirmeye zorlanmışlardır.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi.

60. – Altınçevre (Yertmuneg, Yertmenug, Yertmunig, Yertminik, Yirtmanik, Yirtminek, Etminik, Ertminik, İtminik, Yertmanik, Yerdımnik, Երդմնիկ, Երդմնեկ, Երդմնեք, Երդմունեկ, Երդմունիկ, Էդմիսիք, Իդմիսիկ, Էրդեմնիկ, Ալթընչեւրե)

Koordinatlar : 38°37'4.66"K - 39°15'5.71"D.

Günümüzde Parçanc'ın bir mahallesi konumundadır. İl merkezine 5 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında geçmez ancak 1840 nüfus sayımında 73 hanede 219 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1878 Ermeni nüfus sayımı, köyde 60 hanede 516 Ermeni göstermektedir. Eprigyan, 498 Ermeni ve 30 Türk tespit etmiştir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyde toplam 95 hanede 453 Ermeni (238 erkek ve 215 kadın) yaşamaktadır. Soykırım öncesinde Ermeni nüfusu azalmış, 70 hanede 365 kişiye düşmüştür.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi. I. Dünya Savaşı yıllarında Türkler tarafından imha edilir.

61. – Değirmenönü (Zartarij, Zartaric, Zartariç, Zerteriç, Zardariç, Zenteric, Zerteriç, Չարդառիճ, Չարդարիչ, Չարդարիկ, Չերդերիչ, Չարդերեճ, Չարդրիչ, Չարթրիչ, Չարտարիչ, Տեյիսմենեոսի)

Koordinatlar : 38°36'16.82"K - 39°32'26.77"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köydü. Ermenice "zartariç" bezeyen anlamındadır. İl merkezine 26 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında 36 hanede 144 Ermeni, 1840 nüfus sayımında ise 48 hanede 149 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1878 Ermeni nüfus sayımı 30 hanede 211 Ermeni göstermektedir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyde toplam 122 hanede 213 Ermeni (119 erkek ve 94 kadın) yaşamaktadır.

Bölge sakinleri 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildi.

Kilise(ler) : Surp Haç Kilisesi, Surp Muşeg Manastırı (veya Zartariç Manastırı). 19. yy başlarında harabe olan Zartaric Manastırı daha sonra (1889'dan önce) onarılıp ihya edilmişti. Bu manastırın kilisesi Surp Abdulmesih adını taşımaktaydı. Zartaric ile İçme köyü arasında bir su kaynağı yakınındaydı.

Okul(lar) : Bir okul

* **Ek bilgiler için :**

* <https://team-aow.discuforum.info/t7070-Yegheki.htm>

62. – Muratçık (Aşvan, Aşodavan, Perta Kağak, Aşghan, Աղվան, Աշուան, Աշոտաւան, Բերդայ քաղաք, Աշղան, Աշվան, Մուրաթճըք)

Aşvan Köyü Eski Ermeni Evleri

keban barajının altında kalan 1972 aşvan köyünde bayram

Muratçık köy - Merkez
(Balıbey bucağı) - Elazığ
E1902, 1928: Aşvan
□ Eski Ermeni yerleşimi.

keban barajın altında kalan 1972 elazığ aşvan köyünden manzara

Koordinatlar : 38°52'56.03"K - 38°57'12.91"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy. İl merkezine 35 km uzaklıktadır. Aşvan'ın eski yerleşim yeri şimdi sular altındadır. Yeni köy Muratçık eski köyün biraz güneyindedir.

Nüfus : 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyde 84 hanede, 457 Ermeni (254 erkek ve 203 kadın) yaşamaktaydı. 20. yüzyıl başlarında 58 hanede 600 Ermeni yaşamaktaydı. Eprigyan, Ermeni nüfusunu 598 kişi (58 hane) olarak aktarır.

Soykırım arifesinde 100 Ermeni kalmıştı. 1915'te köy, muhacir ve göçmenlerin yerleştirilmesi için Ermeniden arındırılır, halk katliamların kurbanı olur.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi, Surp Sarkis Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul.

63. – Çakıl (Çaklı, Çakle, Çakhılli, Çakıl, Çakulköy, Çakulli, Tchakle, Alibeyhar, Չաքլէ, Չախիլլիքէօյ, Ալիպէյհար, Չաքըլ)

Koordinatlar : 38°48'22.99"K 39°11'52.34"D.

Elazığ merkeze 17 km uzaklıkta olup kuzeyinde yer almaktadır. 1972 keban baraj gölünün oluşumundan sonra sular altında kalan Aydıncık (Har) ismi mezra olan Çakıl köyüne verilmiştir. Günümüzde Çakıl(Aydıncık) köyüne bağlı.

Nüfus : 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesine göre köyün nüfusu 13 Ermeni (5 erkek ve 8 kadın).

Soykırım arifesinde 17 Ermeni yaşamaktaydı. Osmanlı döneminin baskıları sonucu "göç etmek" zorunda kalırlar.

Kilise(ler) : Yok

64. - Kaplıkaya (Dzarug, Dsaruk, Zarik, Zalini, Zalane, Dzarig, Tzarug, Beydalı, Ճառուկ, Չարիկ, Զափլըքայեա)

Koordinatlar : 38°46'56.27"K - 39°10'26.96"D.

Ermenice "dzarig "küçük ağaç" anlamındadır. İl merkezine 13 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1878 Ermeni nüfus sayımına göre köyde 25 hanede 179 Ermeni yaşamaktaydı.

1895 yılında köy Hamidiye Alayları'nın yıkıma maruz kalır. 1915 Soykırımı sırasında tüm bölge halkı sürgüne giderken telef olur.

Kilise(ler) : Surp Sarkis Kilisesi.

Okul(lar) : Bir okul (22 öğrenci).

65. – Erbildi (Haciseli, Hacuseli, Hasteli, Hatselu, Hadjiseli, Hajiseli, Hacı Seli, Hadjuseli, Hatseli, Hatselu, İzoli, İzoghlu, Erbildi, Հաճի Սէլի, Հաճի Սէլի, Հաճիսէլի, Հաճուսէլի, Հացէլի, Հացէլու, Իգուլի, Իգողլու, Հաջիսէլի, Էրպիլտի)

Koordinatlar : 38°46'37.46"K - 39°20'12.76"D.

İl merkezine 27 km uzaklıktadı. Keban Barajı suları altında kalmış ölü yerleşim.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 8 hanede 37 Ermeni erkek ve 1840 nüfus sayımında Ermeni nüfusu 9 hanede 42 erkek görünmektedir.

1878 Ermeni nüfus sayımına göre 18 hanede 123 Ermeni yaşamaktaydı.

Eprigyan, Ermeni nüfusunu 120 kişi olarak gösterir. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfusu toplam 69 hanede 90 Ermeni (49 erkek ve 41 kadın) vardır. Soykırım öncesinde, 13 hanede yaşayan 45 kişiyle Ermeni nüfusunda ciddi bir azalma görülmektedir.

Kilise(ler) : Surp Sarkis (Serkis) Kilisesi.

66. – Salkaya (Harsenk, Harsek, Harseng, Harseg, Harsig, Harsik, Hersenk, Hersink, Խարեսիք, Յէրսէկ, Խարեսիկ, Խարսէնք, Խարսիկ, Ղարեսիկ, Հարսէկ, Հարսիկ, Հարսէնք, Հարսէկ մեզրե, Հարսէնք, Արսէնք, Արսէնիկ, Սալքայա)

Koordinatlar : 38°46'29.72"K -39°12'27.80"D.

İl merkezine 10 km uzaklıktadı. Köyün 600 yıllık geçmişi vardır.

Harsenk ermenice "gelingiller" anlamına gelir. İsmin kökeni, yöre halkının koruduğu geleneğe dayanarak Ermenice "gelin" kelimesiyle ilgilidir. Sinam Kral'ın oğlu sık sık Fırat Nehri'ni yüzerek geçer, gelinini görür ve geri dönerdi. Sanki o gelin adayı ziyaretlerinden dolayı köye Harsek (Harsik) adı verilir.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımı Harsenk köyünde, 28 hanede 85 Ermeni erkek kaydetmiştir. 1840 nüfus sayımında Ermeni nüfusu sadece 20 hanede 71 erkek olarak görünmektedir.

1878 Ermeni nüfus sayımında 37 hanede 211 Ermeni gözükmektedir. 1915 soykırımı öncesi 52 hanede 416 Ermeni yaşamaktaydı. Eprigyan, Ermeni nüfusunda 100 şeklinde bir değişiklik uygular. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus toplam 74 hanede 205 Ermeni (112 erkek ve 93 kadın) olarak gösterilmektedir.

Soykırım arifesinde, Harsenk'te 32 hanede 192 Ermeni yaşamaya devam etmektedir. Ahalisi 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildiler. Çoğu sürgüne giderken öldürülür.

Kilise(ler) : Surp Adsvadzadzin Kilisesi (Bazı kaynaklarda Surp Kevork Kilisesi).

67. - Ebil / Igopköy (Ebil, İpil, İbil, İbiloğlu mezre, Hagop mezre, Hakobigüğ, Yağub Mezre, İgopköy, Հակոբ-Մեղրիե (Յակոբ Մեղրե), Իկոփքոյ, Իկոբբեօյ, Իպիլ, Իպիլ օղլու Մեղրե, Իբիլ, Իկոփքոյ, Հպիլ, Էպիլ)

Koordinatlar : 38°46'35.86"K - 39°9'8.60"D.

Nüfus : İpil, Hagop köyünün mezarası (Kaplıkaya mezarası) olarak da bilinir. Dzarug eteklerindeki köyge 1834 Osmanlı nüfus sayımında 7 hanede 28 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1840 nüfus sayımında bu sayı 48 Ermeni erkeğe yükselmiştir. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre nüfus, 11 hanede 75 Ermeni'den oluşmaktadır. Eprigyan Ermeni nüfusu 70'e düşürür. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesinde nüfus, toplam 16 hanede 42 Ermeni (21 erkek ve 21 kadın) olarak gösterilmektedir. Bu tarihten sonra köyde yaşayan Ermeni olduğuna dair hiç kayıt yokken, Ermeni kaynaklar 1903 tarihinde 70 nüfus olduğunu yazmakta.

1914'te hiç Ermeni kalmamıştır.

Kilise(ler) : Surp Mamas Kilisesi.

68. – Çakmaközü / Çakmakdüzü (1968) (Karungerd, Karunkert, Karinget, Karuncet, Karigerd, Karnagerd, Karngerd (Eprikyan), Karinget, Karingit, Garinkert, Գառընկերտ, Գառնակերտ, Գարունկերտ, Գարինկերտ, Գարունճեթ, Գարնակերտ, Գարինկիթ, Գառնկերտ, Գառընկերտ, Հաքմաքեօզիլ, Հաքմաքտիլզիլ)

Koordinatlar : 38°48'14.11"K - 39°20'52.61"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy. Büyük kısmı baraj gölü altında.

Nüfus : 1840 nüfus sayımında 46 hanede 173 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre nüfus 32 hanede 301 kişidir. Eprigyan nüfusu 281 Ermeni şeklinde aktarır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi de köyde sadece Ermenileri yaşadığını doğrular ve nüfusu 50 hanede 232 kişi (114 erkek ve 118 kadın) olarak gösterir.

Soykırım öncesinde nüfus 25 hanede 95 Ermeni'ye düşer.

I. Dünya Savaşında köy yok edilir, halkı ise Türkler tarafından katledilir.

Kilise(ler) : Surp Tovmas Kilisesi.

69. – Dallica (Unguzig, Unguzeg, Üngüzek, Engüzek, Enguzik, Inguzik, Inguzig, Inkuzik, Inkızik, Ընկուզիկ, Ընկըզիկ, Ընկուզեթ, Տալիճա, Տալլըճա)

Koordinatlar : 38°48'58.99"K -,38°55'57.32"D.

Köyle ilgili en eski kayıt 1627 tarihli Harput Şer'iyye Sicilinde yer almaktadır. İl merkezine 39 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 Osmanlı nüfus sayımında, 4 hanede 19 Ermeni erkek kaydedilmiştir. 1840 nüfus sayımında 4 hanede 12 Ermeni erkek kayıtlıdır. 1878 Ermeni nüfus sayımına göre Unguzig'de 4 hanede 21 Ermeni yaşamaktadır. 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi, nüfusu toplam 61 hanede 6 Ermeni (3 erkek ve 3 kadın) olarak aktarmaktadır.

Soykırım öncesinde Unguzig'de yaşayan hiç Ermeni kalmamıştır.

Kilise(ler) : Yok.

70. - Alişam / Harmanpınar (Alişam, Harmanpınar, Ալիշամ, Ալիշան)

I Keban gölü oluşumu. Önde Harput doğrultusunda giden tarihi yolun geçtiği köprü, Alişam köyünün güneyindeki değirmen kalıntısı, arka planda Munzuroğlu köyü
Formation of Keban dam reservoir. In foreground, bridge crossed by historical road to Harput, and remains of mill south of Alişam; in background, village of Munzuroğlu

Koordinatlar : 38° 38' 58''K, - 39° 28' 18''D.

Bugün Keban Barajı'nın suları altındadır. Halk göçmeye mecbur edilmiştir. İl merkezine 26 km uzaklıktadır. Yukarı Ağınsı (Elmapınar) ve Aşağı Ağınsı (Kavakaltı) Köyü'nün oluşturduğu üçgenin içinde.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır.

71. – Poyraz (Boyraz, Բոյրազ, Փոյրազ)

Koordinatlar : 38°41'23''K - 39°01'26''D.

İl merkezine 17 km uzaklıktadır.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır.

72. – Elemlik (Elimelik, Alamilik, Elemlik, Elemishig, Ալամիլիկ, Էլեմլիկ, Էլիմիշիկ, Էլեմիլ, Ելեմեիկ, Էլիմիշիկ)

Koordinatlar : 38° 43' 49''K - 39° 27' 41''D.

Nüfus : 1872-1873 yılları arasında 15 hane, 20. yüzyıl başlarında ise 18 hanede 110 Ermeni yaşamaktaydı. soykırım öncesi ise 30 hanede 86 Ermeni yaşamaktaydı.

1914- 1918 tarihleri arasında köy tahrip edilir, yağmalandı ve nüfusun büyük bir kısmı jön türklerin düzenledikleri soykırımda telef olur.

Kilise(ler) : Surp Kevork Kilisesi

73. – Serince (Şuşnaz, Şuşnas, Shushnas, Շուշնաս, Սերինճե)

Koordinatlar : 38°45'36''K - 39°18'06'' D.

İl merkezine 18 km uzaklıktadır.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunamamıştır. 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildiler. Çoğu sürgüne giderken yollarda öldürülür.

74. – Işıkyolu (Pağnik, Pağnig, Panik, Penik, Paghnik, Baghnik, Supağniği, Baynik, Kaşpınar, Բաղնիք, Ըշքբյուլ)

Koordinatlar : 38°31'39"K - 39°01'08"D.

İl merkezine 30 km uzaklıktadır. Pağnik Ermenice "hamam, ılıca, sıcak su kaynağı" anlamına gelir.

Günümüzde Keban Barajı'nın suları altındadır; halk 4-5 km mesafede oluşturulan Kaşpınar yerleşkesine taşınır.

Nüfus : 20. yüzyıl başlarında 40 hanede Ermeni yaşamaktaydı.

75. – Hoşköy (Hoş, Hoşe, Khoş, Khoşe, Յոսէ, Խոշ, Օշէ, Օշի, Ղոշ, Ղոշէ)

Koordinatlar : 38°41'00"K - 39°23'44" D.

İl merkezine 30 km uzaklıktadır.

Nüfus : 20. yüzyıl başlarında 190 hanede Ermeni yaşamaktaydı. I. Dünya Savaşı'ndan önce köyde 369 Ermeni bulunuyordu.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi.

76. – Hankendi (Khan Kendi, Khanköy, Khangah, Khanyoy, Hanköy, Hangâh, Խան Զէնսի, Խանզէղ, Խանքէյ, Խանքոյ, Յանզէնսի)

Koordinatlar : 38°34'26"K - 39°3'33"D.

İl merkezine 23 km uzaklıktadır.

Nüfus : 20. yüzyıl başlarında 150 hanede Ermeni yaşamaktaydı.

Başka hiçbir nüfus verisi korunmamıştır. 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildiler. Çoğu sürgüne giderken öldürülür.

Kilise(ler) : Bir kilise.

Okul(lar) : Bir okul.

77. – Gözebaşı (Kinederiç, Kınadariç, Kinadaric, Քնատարիչ, Քնադանիճ, Քնատանիճ, Քենէթրիճ, Քինէդէնիճ, Քինէտէնիճ, Քինէտէնիճ, Կեօզէպաշը)

Koordinatlar : 38°31'0"K - 39°14'43"D.

İl merkezine 20 km uzaklıktadır.

78. – Cipköy (Cip, Cib, Չիբ, Չիփ, Ճիբ, Ճիբգէոյ)

Koordinatlar : 38° 41' 20" K - 39° 4' 41" D.

İl merkezine 12 km uzaklıktadır.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır. 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edilirler. Çoğu sürgüne giderken öldürülür.

79. – Tepecik (Norşuntepe, Թափաջիկ (Ներքին եւ Վերին), Թափաջղղ, Թեփեճիկ, Թեփեճիք, Եփեջիկ, Տապաջիխ, Տապաջիկ)

Koordinatlar : 38°37'08''K - 39°28'12''D.

Burası, arkeolog ve etnograflar tarafından Geç Kalkolitik (M.Ö. 4.000-3.000) dönemlerde Yüksek Ermeni Platosu (Hauts Plateaux Arméniens) ve Ermenilerin Ana Yurdu'nun (Urartu) doğduğu yer olarak tanımlanmaktadır. 1968'de başlatılan kazılar, su seviyesinin yükselmesi ile 1975'de son bulmuştur.

İl merkezine 26 km uzaklıktadır.

Günümüzde Keban Barajı'nın suları altındadır.

Nüfus : 20. yüzyıl başlarında 50 hanede Ermeni yaşamaktaydı.

I Norgun Tepe'nin batıdan görünüşü
Norgun - Tepe von Westen

80. – Altıkuşak (Sarni, Sarini, Սառնի, Սարնի, Ալթընքուշակ)

Koordinatlar : 38°47'48"K - 39°05'40"D.

İl merkezine 22 km uzaklıktadır.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır.

81. – Gökçe (Bağlan, Palan, Բագլան, Բալան, Փալան, Կեօզէ)

Koordinatlar : 38°30'24"K - 39°05'40"D.

İl merkezine 32 km uzaklıktadır.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır. 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edilirler. Çoğu sürgüne giderken öldürülür.

82. – Miyadin (Miyadin, Miyadun, Միադուն, Միադուն, Միադըն, Գեմիջի, Կեմիհի, Զեմիջի)

Koordinatlar : 38°52'0''K 39°11'30''D.

"Miadun" Ermenice "tek ev" anlamındadır. İl merkezine 25 km uzaklıktadır.

Ölü yerleşim; günümüzde Keban Barajı'nın suları altındadır. Sular çekilince kilise meydana çıktı.

Köy ismini bazı araştırmacılar eski Midani (Mittani, Mitanni) ırkından ileri geldiğini iddia etmektedirler.

Nüfus : 1870 tarihinde 120 hanede Ermeniler yaşamaktaydı. 1914 yılında bu sayı 75 haneye düşer. 1915 Ermeni Soykırımında büyük çoğunluğu Türk yatağanlarına kurban gider. Kurtulabilenler çevre yerleşimlerine dağılırlar.

Kilise(ler) : Surp Asdvadzadzin Kilisesi (Miadin Kilisesi) günümüzde Alçılı köyündedir.

Okul(lar) : Pakradunyan (daha sonra Nersesyan) okulu ve 45 öğrencisi vardı.

83. – Oymaağaç (Pekinik, Peginig, Փեքանիկ, Բագենիկ, Փեկենիկ, Փեքան, Օյմաաղաճ, Օյմա Աղաճ)

Koordinatlar : 38°43'29"K 39°20'27"D.

Tamamı Ermenilerden oluşan bir köy (1085 yılına kadar); il merkezine 14 km uzaklıktadır.

Nüfus : 1834 sayımında 208 Ermeni vardı.

1915 tehcirinden sonra Ermenilerin tamamına yakını çoğunlukla Suriye'ye gönderilmiştir.

84 – Sarıyakup (Sarıyakup, Սարը-Յաղուկ, Սարըյագուկ, Սարը Եաղուկ, Սարիյաղուր, Սարի Եաղուկ)

Koordinatlar : 38°35'17"K 39°12'29"D.

İl merkezine 10-12 km uzaklıktadır.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır.

85. – Pelteköy [Belde] (Pelte, Berdak, Պելտե, Պելտա, Բերդակ, Փելթե, Փելթեթոյ)

Koordinatlar : 38°42'28"K 39°03'19"D.

İl merkezine 19-20 km uzaklıktadır.

Nüfus : 40 hanesi vardı.

86. – Sedeftepe (Mıǵı, Մդե, Մդի, Մուդե, Մուդի, Մդէ)

Koordinatlar : 38°40'43" K 39°22'10" D.

İl merkezine 11 km uzaklıktadır.

Nüfus : XX. yüzyıl başlarında 200 hanesi vardı.

87. – Yalındamlar (Güdeyik, Güdayik, Goderk, Gudak, Կուտայիկ, Գուտայիկ, կիւտայիկ, Գուդակ)

Koordinatlar : 38°28'35" K 38°58'05" D.

İl merkezine 35 km uzaklıktadır.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır. 1915 Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildiler. Çoğu sürgün yollarında ölür.

88. – Keban Maden (Kapan, Kapan madan, Kapan-maten, Kapan-meten, Keban, Keban-maden, K'epan-maden, Kepan-maten, Kapan-Maden, Gaban, Կապան Մատեն, Կապան Մադեն, Կապան, Կապան մադան, Կապան-մատեն, Կապանմատեն, Կապան-մետեն, Կեբան, Կեբան-մադեն, Զեբան, Զեբան-մադեն, Զեպան-մադեն, Զեպան-մատեն)

Koordinatlar : 38°47'33"K - 38°44'38"D.

İl merkezine 47 km uzaklıktadır. Genellikle Lusatarıç antik kentiyle özdeşleştirilir.

Ermenice Keban = "geçit" ; Ermenice Maden = "maden"

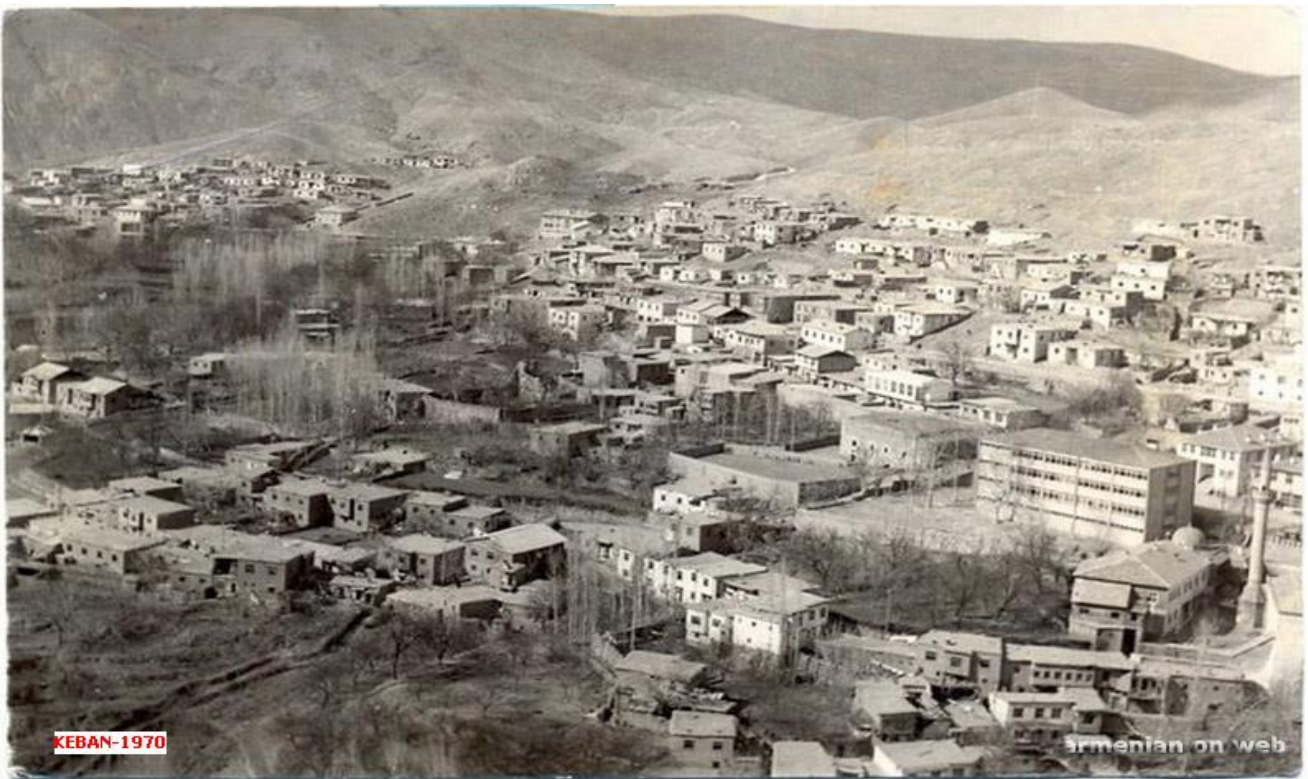
Keban Maden = "Maden mahali, maden sahası"

Nüfus : 1872 – 1873 yıllarında 20 hanede Ermeni yaşamaktaydı. I. Dünya savaşı öncesi, Patriklik nüfus sayımına göre 789 Ermeni yaşamaktaydı.

1915 Soykırımı sırasında Ermeniler zorla yerlerinden edilirler. Katliamdan kurtulabilenlerin çoğu sürgün yollarında ölür.

Kilise(ler) : Surp Garabet Kilisesi, Surp Asdvadzadzin Kilisesi ve Surp Toma (Rumlar terk edince, onlardan miras kalır).

Okul(lar): Kilise bitişinde bir okul (Aşvan). 1872-1873 yıllarında 18 öğrencisi, XX. yüzyıl başlarında ise 30 öğrencisi vardı.

89.- Sancaklı (Keluşağı, Զելուշաղի, Սանճաքլը)

Koordinatlar : 38°35'08"K - 38°55'19"D.

İl merkezine 28km uzaklıktadır; Soykırıma kadar Ermeniler çoğunlukta idi.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır. 1915 Ermeni Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildiler. Çoğu sürgüne giderken öldü.

90.- Sarıbük (Kürdemlik, Զյուրդեմլիկ, Զյուրդենլուկ, Զյուրդեմիսիկ, Զյուրդենլուկ)

Koordinatlar : 38°45'06"K - 39°25'02"D.

İl merkezine 25 – 30 km uzaklıktadır; Soykırıma kadar Ermeniler çoğunlukta idi. Kurdemlik Kürtleri, kendilerini katliamdan kurtaracağına inanan Ermenileri bu köye götürmeyi teklif ederler ama yolda soyulurlar.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır. 1915 Ermeni Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildiler. Çoğu sürgüne giderken öldü.

91. – Tohumlu (Kembariç, Kmbariç, Kumberiç, Kımbaric, Kumbariç, Kumbariş, Թումապոհ, Թումապոհ2, Թմապոհ2, Զումապոհ2)

Koordinatlar : 38°33'59"K - 39°07'17"D.

İl merkezine 16 km uzaklıktadır.

Nüfus : Köyde 1915 öncesi nüfus 1896 Ermeni (130 protestan, 40 Katolik) yaşamaktaydı.

Köy, Osmanlı İmparatorluğu teşviki ile 1895 Hamidiye Alayları kıyımı ve talanları ile ağır darbe alırken, buradaki Ermenilerin mevcutiyetini noktalayan 1915 kırımlarında Hacı Bego ve oğlu Hafız olmuşlardır. Onlardan boşalan yerlere Alaşgert'den getirilen muhacirler ve Van'dan gelen Kürtler yerleşmişlerdir.

92.- Sünköy (Sün, Siun, Sun, Տիւն, Ձիւն, Շիւն, Ջիւն, Ձյուն, Սուն, Սունաւ)

Koordinatlar : 38°40'20"K - 38°59'23"D.

İl merkezine 20 – 23 km uzaklıktadır.

Nüfus : XX. yüzyıl başlarında köyde 200 kişi yaşamaktaydı.

93.- Kalkantepe (Tilek, Killik Tepe, Թիլէք)

Koordinatlar : 38°41'40"K 38°57'04"D

İl merkezine 27 km uzaklıktadır.

94.- Beydalı (Baldali, Baldalı, Beydali, Beydalı, Zalini, Zalını, Zilini, Zılını, Չիլիսի, Չալիսի)

Koordinatlar : 38° 47' 0"K - 39° 21' 37D.

İl merkezine 20 km uzaklıktadır.

95.- Aydınlar (Hîdi, Hedi, Heti, Heydi, Դեւի)

Koordinatlar : 38°48'03"K - 38°53'39"D.

İl merkezine 38 km uzaklıktadır.

Nüfus : Köy halkı 19. yüzyılın ortalarından itibaren türkleşti. Eski Ermeni kalıntıları ve mezarlıkları bulunmaktadır.

96.- Yolçatı (Safolar, Սաֆոն, Սաֆոնլար)

Koordinatlar : 38°32'23" K- 39°01'53"D.

İl merkezine 23-25 km uzaklıktadır.

Nüfus : 20. Yüzyıl başlarında 25 hane bulunmaktaydı.

Ermeniler hakkında hiçbir nüfus verisi korunmamıştır. 1915 Ermeni Soykırımı sırasında zorla yerlerinden edildiler. Çoğu sürgüne giderken öldü.

97.- Aşağı / Yukarı Demirtaş (Xorpenk yukarı/aşağı, Verin/Nerkin Khorpenk, Horpenk, Holpenk, Kholpenk, խոլփենկ Սիւֆլայ, Խորփենկ, Խոլփենկ, հոլփենկ, հորփենկ, Խորբենկ, Խոլբենկ)

Koordinatlar : 38°36'02"K - 39°06'45"D / 38°35'51"K - 39°07'07"D.

İl merkezine 15 / 17 km uzaklıktadır.

Nüfus : Sayıları 2.000 bulan konar-göçer aşiretlerinin, Harput ve çevresindeki Gayr-i Müslim köylere gelerek burada yaşayan ahalinin bağ ve bahçelerindeki mallarına zarar verdikleri ve ayrıca hırsızlık yapıp cana ve mala kast etmek suretiyle eşkıyalık yaptıkları tespit edilmiştir.

98.- Bulutlu (Pulutlu, Պլուտ, Պլուտ, Բլուտ)

Koordinatlar : 38°33'10"K - 38°58'02"D.

İl merkezine 27 km uzaklıktadır.

99.- Kavaklı

Koordinatlar : 38° 52' 14" K - 39° 8' 45" D

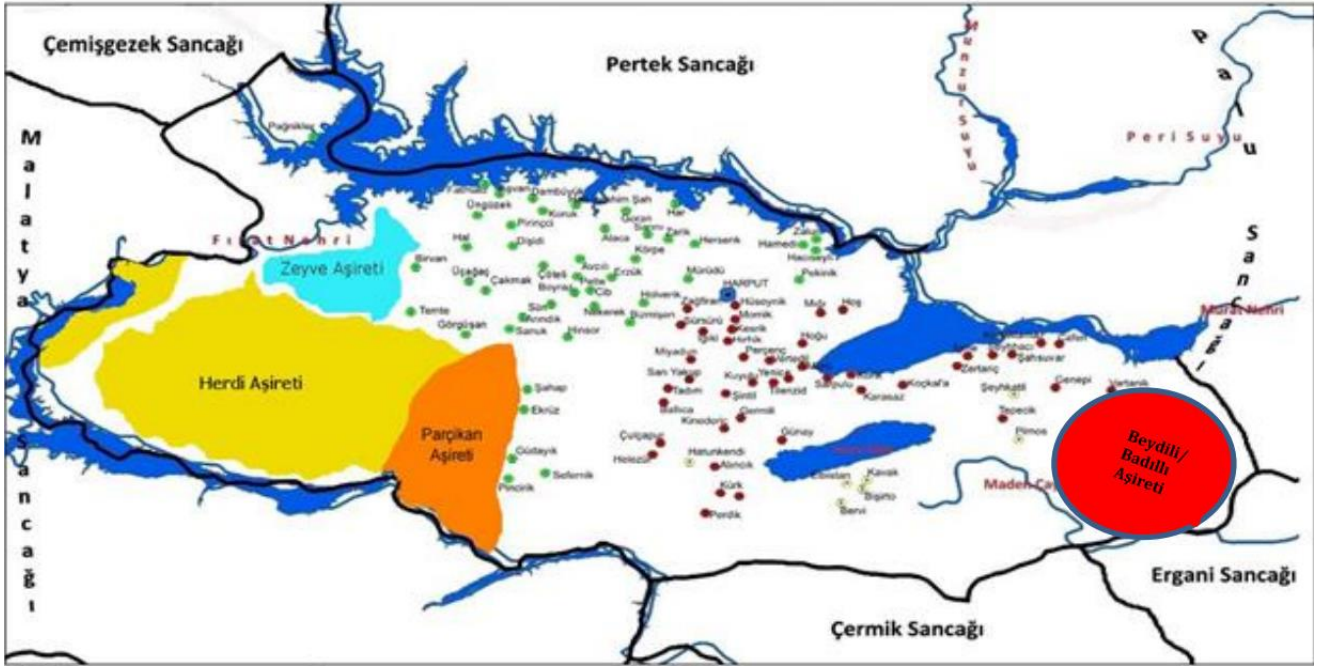
Günümüzde Keban Barajı suları altındadır.

100.- Çalıcı (Ekrüz, Ekrooz, Էքրիւզ, Էկրուզ)

Koordinatlar : 38°32'37" K - 38°59'30" D.

İl merkezine 27 km uzaklıktadır.

17. Yüzyılda Diyarbakır tarafından Harput'a gelirken Cihanbeyli aşiretine bağlı Parçikan aşireti Harput ve çevresine eşkıyalık yaparak zarar vermiş, yerleşik halkın evlerini basıp değirmenlerini yakmışlar ve hayvanlarını çalmışlardır.

101.- Çatalharman (Xozik, Khozik, Hozik, խոզիկ)

Koordinatlar : 38°49'9" K - 39°8'52" D.

İl merkezine 24 km uzaklıktadır. Keban barajının getirdiği sulara çok yakın kıyıları olan bir köydür.

Eski bir Ermeni köyüdür. Khozik ermenice "domuzcuk" anlamına gelmektedir. Sınırları, güneyde eski Ermeni köyleri olan Agop ve Zarik köylerine, doğuda Aydıncik köyüne bağlı Xar (Khar, Խար Har) mezrasına batıda Sarni (bugünkü Altıncuşak) köyüne, kuzey-batıda Goran (Alatarla) ve kuzeyde ise Keban barajına dayanır. Müslüman kültürüne ait olmayan mezarlar bulunmaktadır; camisi yoktur. Canbeg aşireti mensupları (Kürt – Alevi) tarafından 1700-1800 yılları arasında sürgün ile buraya Osmanlıdan korunmak için yerleşmişlerdir.

Köyün ismi cumhuriyetten sonra değiştirilmiştir.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır.

102.- Dedepınarı (Çulçapur, Չուլջափուր, Չուլջափուր)

Koordinatlar : 38°29'44" K - 39°09'50" D.

Hoh nahiyesinden Elâziz merkezine bağlanan eski Ermeni köyü il merkezine 28 km uzaklıktadır.

Nüfus : Köy halkı 11. yüzyılın ortalarından itibaren türkleşti. Orta Çağ öncesi mevcut olan Çulçapur, 1085 yılında Harput'un işgali ile Ermeniler Türkleştirilmiş ve halka İslamı kabul ettirilmiştir.

Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır.

103.- Hıdırbaba (Dişidi, Դիշիդի, Shշիսի)

Koordinatlar : 38°46'27" K - 38°58'41" D.

İl merkezine 32 km uzaklıktadır.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır.

104.- Koçharmanı (Hasabur, Hasapur / Հացաբուր (ekmek fırını), Hatsapur / Հացապուր (ekmek çorbası))

Koordinatlar : 38°28'43" K - 38°57'30" D.

İl merkezine 38 km uzaklıktadır. 4 Şubat 1980'de Elazığ Merkez ilçeye bağlandı.

105.- Տաբանլու (Շաբանլի, Շապանլը)

Koordinatlar : 38°37'12" K - 38°59'16" D.

İl merkezine 22 km uzaklıktadır.

106.- Sakabaşı (Pincirik, Pincırık, (106)1, Փղնշըրիկ)

Koordinatlar : 38°28'25" K - 38°59'29" D.

İl merkezine 33 km uzaklıktadır. Baskil İlçesi'ne bağlı iken (1881), 11 Mayıs 1951'de Elazığ Merkez İlçeye bağlandı.

Nüfus : Hiçbir nüfus verisi korunmamıştır.

1915 Ermeni Soykırımı öncesi nüfusu Hristiyanlardan oluşmaktaydı.

Türkistan'dan getirilen konar-göçer Türk grupları yerleştirilerek bölgeyi

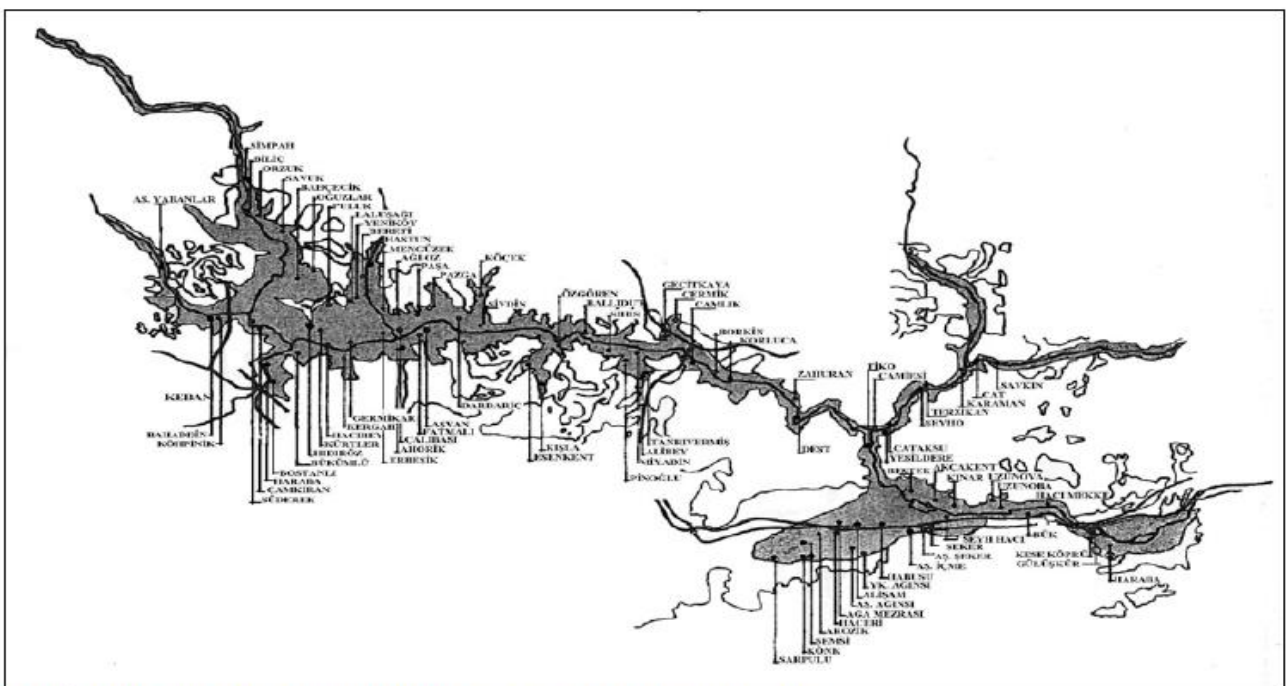
Türkleştirme –İslamlaştırmaya yönelik bir iskan politikası uygulanmıştır.

107.- Demirgülü (Haceri, Güdeç, Xaçgirek, Xaçekrek, Xacerik, Խաչարի, Հաճարի)

Koordinatlar : 38° 37' 19" K - 39° 25' 27" D

Altınova'nın ortalarında, üzerinden köy yolu geçen höyük günümüzde Keban Baraj göl suları ile yokedilmiştir.

Nüfus : 17. yüzyıldan beri Ermeniler yaşıyordu. Nüfusun büyük kısmını Ermeniler teşkil etmekteydi. Kaynaklarda 12 Ermeninin vergi verdiği yazılmaktadır.

Harita 2- Keban Barajı Alanı ve Baraj Gölü Altında Kalan Yerleşim Birimleri. (Silier, 1976).

Yararlanılan kaynaklar :

- 1834, 1840, 1878 Osmanlı nüfus sayımı kayıtları,
- 1894 Mamuret-ül Aziz Vilayeti Salnamesi,
- 1914 Ermeni nüfus sayımı,
- Rahip Eprigyan, *Badgerazart Pinaşkharhig Pararan* (Resimli Memleket/Coğrafya Sözlüğü) Harput bölgesi nüfus raporu,
- Ğugas Vartabet Inciciyan, *Sdorakrutyun Hin Hayasdanyats Medz Hayk* (Eski Ermenistan Imzası, Büyük Hayk), Venedik 1822),
- Ğugas Vartabet Inciciyan, Nor Hayastan
- Manuel Zulalyan, *Celalineri Şarjume yev Hay Joğovrti Vidjage Osmanyen Gaysrutyan Meç 16.-17. tarer* (Celaliler hareketi ve Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermeni halkının durumu 16. ve 17. yüzyıllarda), Yerevan 1966,
- Pazmaveb Hayakidagan, *Panasiragan, Kragan Hantes, 151. Dari* (Pazmaveb Ermeni bilimi, Filolojik, Edebi Sayfalar, 151. sene),
- Habusi küğün badmutyune*, Habusi Küği engerutyan goğme, 1963, Boston (Habusi Köyünün tarihi, Hapus köyünün yurtsever topluluğu tarafından)
- Mardiros DERANYAN, *Hussenig: the origin, history, and destruction of an Armenian town* (Hüseynig, bir Ermeni kasabasının kökeni, tarihi ve yıkımı), Masacuset, 1995
- Mşag* (semi-hebdomadaire), 6. sene, n° 570, Fresno, 7 Haziran 1931,
- Manug Çizmeciyen, *Kharpert yev ir zavagnere* (Kharberd ve çocukları), 1955, Frezno Kalifornya,
- Tadevos Khatchaturi Hagopyan, Sd. Melik-Pakhşyan, H. Kh. Parseghyan, *Hayastani yev Haragitşşrçanneri değanunneri pararan* (Ermenistan ve komşu bölgelerin yer adları sözlüğü), 5 cilt, Erivan Üniversitesi Yayınevi, 1986-2001,
- Batı Ermenistan ve Batı Ermenileri Sorunları Araştırma Merkezi* (akunq.net)
- Kharbert Vilayeti/İlçesi Ermeniler yerleşim yerleri* (hy.wikipedia.org/)
- *Aztak Gazetesi*
- *Küçük Ermeni Ansiklopedisi*, Yerevan, 1995,
- *Türkiye Mülki İdare Bölümleri Envanteri*,
- Huşamadyan,
- Teotik (source)
- Raymond H. Kévorkian & Paul B. Paboudjian, *Les Arméniens dans l'Empire Ottoman à la veille du genocide* (Soykırım arifesinde Osmanlı imparatorluğu'nda Ermeniler), Paris, ARHIS, 1992,
- Kevorkian Raymond, *The extermination of ottoman Armenians by the young turk regime 1915-1916* (Osmanlı Ermenilerinin Jön Türk Rejimi Tarafından İmha Edilmesi 1915-1916), 2008
- Kevorkian Raymond, *Le génocide arménien : une histoire complète*. Londres. New York, 2011
- A. Kh. Safrastyan, *The Inventory of Armenian Church Properties conducted for and by the Ottoman Government in 1912-1913* (1912-1913 Yıllarında Osmanlı Hükümeti adına ve Osmanlı Hükümeti tarafından yürütülen Ermeni Kilisesi Malları Envanteri), Aylık Eçmiadzin Dergisi, 1965,
- Teodik's *Armenian Golgotha* (Ermeni Golgotası), Constantinople, 1923,
- Selçuk Hayli, *HARPUT'UN TARİHİ COĞRAFYASI*, Elazığ 1992,
- Philaretos (francisé en Philarète) Brakhamios (ou Vahram) (en arménien Փիլարտոս – in *Wikipedia*,

- L. Khatçadryan, A. Paplumyan, *Tsutsak hayots tseghaspanutyany zoheri* (Ermeni Soykırımı Kurbanlarının Listesi) 1915-1923, Ermenistan, 2004,
- Arsen Yarman, *Eğin Ermenileri I*, 2014,
- <https://team-aow.discuforum.info/f125-Kharpout-Kharpert-Harput.htm>
- Hans-Lukas Keiser, *İskalanmış Barış Doğu Vilayetlerinde Misyonerlik Etnik Kimlik ve Devlet 1839-1938*, Çev. Atilla Dirim, İstanbul, 2005,
- Arpine Rubiki Paplumyan, *Arevmdyan Hayastani Kharperti Nahanki Hay Azkapnakçutyune 19. tari verçerin – 20. tari eskispnerin* (19. yüzyılın sonu - 20. yüzyılı başı Batı Ermenistan'ın Kharpert Bölgesi Ermeni Nüfusu), Yerevan 2012,
- M.A. ÜNAL, XVI. Yüzyılda Harput Sancağı (1518–1566), ANKARA.
- Abdal Kolec Boğosyan, *Pazmaşen'i Intartsag Badmutyun* (Pazmaşen'in kapsamlı tarihi), Boston, 1930,
- J. Rendel Harris & Helen B. Harris, *Letters from Armenia* (Ermenistan'dan mektuplar), 1897,
- Takvim-i Vakayi, No; 3.540, *Rönesans* (Konstantinopolis) (La Renaissance (Constantinople)) 05.8.1919, / cité par Dadrian,
- *Mşag Angakh Hayatert*, Fresno, 1931,
- Vahe Hayg, *Kharpert yev anor vosgeghen taşde* (Kharberd ve altın tarlası), New York 1959,
- Salih AKYEL , 19. YÜZYILIN İLK YARISINDA HARPUR ŞEHRİNİN NÜFUS VE TOPLUM YAPISI, Elazığ, 2013,
- İshak Sunguroğlu, *Harput Yollarında*,
- Pars Tuğlacı, *Tarih Boyunca Batı Ermenileri*, C. 3, İstanbul, 2004,
- Zafer Şen, *XIX. YÜZYILDA ELAZIĞ VİLAYETİNDE TEBA-İ ŞAHANENİN DİNÎ VE SOSYAL YAPISI*, 2006,
- Değakrutyun Kharpert kavari* (Kharberd eyaletinin topografyası), cilt 2, 1888,
- Koçnak Haftalık gazete, *Armenian Orphans in Kharpert* (1919) (Harput'taki Ermeni Yetimler (1919)), 7-14 Haziran 1919,
- Nigoğos Medzaduryan, *İçme yev Zartariç küğere* (İçme ve Zartariç köyleri), -elazig.gov.tr
- eraren.org
- firat.edu.tr
- Ahmet Aksın, 19.Yüzyılda Harput, (Elazığ:,1999), ss.128-129
- Salih Akyel, XIX. Yüzyılda Harput Sancağının Demografik Yapısı Üzerine Bir Değerlendirme, 2015
- Surp Pirgiç Ermeni Hastanesi *Hayots entartsak oratsuyts* (Ermeni Genel Takvimi), Konstantinopolis,
- Mardiros Sarkis Balayan, *Kharpert yev şırçaga küğere* (Kharpert ve çevre köyleri), 1891-1957,
- A. K. Boğosyan, *Pazmaşeni Intartsag Badmutyunı* (Mufassal Pazmaşen Tarihi), Boston, 1930,
- Penyamin Jamgoçyan, *Badmutyun Mamuret-ül Azizi Kerman Vorpanotsi* (Mamuret-ul Aziz'in Alman yetimhanesi), Beyrut, 1973
- Filibos Kazancıyan, *Kharpert yev ir küğere* (Harput ve köyleri), 1931, -
- Hayr Hamazasp Vosgiyan, *Sepasdiayi, Kharperti, Diyarbekiri yev Trabizoni nahankneru vankere* (Sivas, harput, diyarbakır ve Trabzon illeri manastırları) 1962,
- Drtad Yebiskopos Balyan, *Püzantion*, 1905, 2772, s. 1
- Dergipark.org
- KEBAN PROJESİ, Mürsel SEÇMEN, Engin DİRİK, Seray GÜVENER, Oya TUNCER, Çanakkale, 1968
- İDARE, Dahiliye Vekâletinin Aylık Mecmuası 1936, S. 97

- Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim, MF-MKT 1473,
- Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Dergisi, 2020-30, 2024-34,
- Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi, 2019-12,
- Parunag Topalyan, *Hayreni Küğs Okhou* (Doğduğum Köy Okhu), Boston, 1943
- Boğos Vartabed Natanyan, Palu, Harput, Çarsancak, Çapakçur ve Erzincan Raporlar, Ek 5, Konstantinopolis, 1878
- Süleyman Yapıcı, *Palu 1841, Nüfus ve toplum yapısı*, Elazığ 2016
- Heinrich Hübschmann Eski Ermeni yerleşim yerleri isimleri, Vianna, 1907
- Hantes Amsorya*, 1904, 1905 (Tarihte bugün)
- ARKEOLOJİK - ŞİİR - EDEBİYAT DERGİSİ, 1993 (1-4), Vienna
- Aram Kapucıyan, *Yeni Hayastan*, resimli haftalık ulusal, edebi ve bilimsel gazete, n°. 8, G. Bolis, Şubat 1919
- Alexandre Arordi Varbedian, *Genesis - AYA: Monography*, Yerevan, 2003
- [Son Teşkilat-ı Mülkiyede Köylerimizin Adları](#)
- Celalettin Uzun, *17. Yüzyılda Harput*, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, Elazığ 2016, s. 98
- Yavuz Kısa, *17. Yüzyılın son çeyreğinde konar-göçer aşiretlerin Harput ve çevresindeki köylere verdiği zararlar*, 2002
- İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, (INIJOSS), 11(2), 457-472